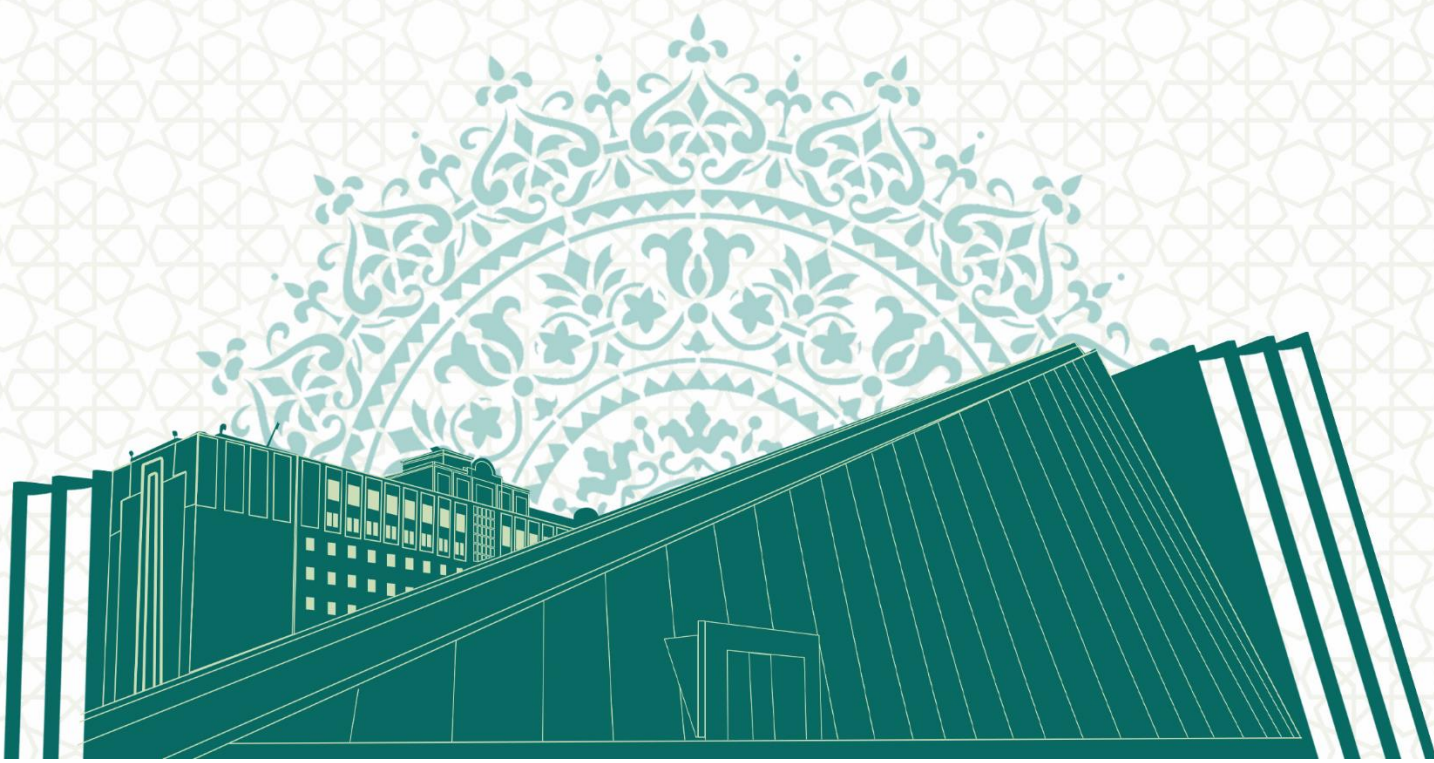

چالش‌ها، فرصت‌ها
و افق‌های توسعه دریامحور عرصه ورزش
مبتنی بر سیاست‌های کلی توسعه دریامحور
مقام معظم رهبری

مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی
گروه آموزشی، فرهنگی و اجتماعی

عنوان گزارش:

چالش‌ها، فرصت‌ها
و افق‌های توسعه دریامحور عرصه ورزش
مبتنی بر سیاست‌های کلی توسعه دریامحور
مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

شماره ثبت در مرکز:

۰۴/- /۳۷-۶۹۸

تاریخ انتشار:

پاییز ۱۴۰۴

تهیه و تدوین:

دکتر علی تاج‌بخش

ارزیاب:

دکتر رضا شجیع

ناظر علمی و کارشناس مرکز:

دکتر جواد ابراهیمی

چالش‌ها، فرصت‌ها
و افق‌های توسعه دریامحور عرصه ورزش
مبتنی بر سیاست‌های کلی توسعه دریامحور
مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی
گروه آموزشی، فرهنگی و اجتماعی
پاییز ۱۴۰۴

فهرست

خلاصه مدیریتی	۱
الف) اهمیت دریا در آموزه‌های اسلامی	۳
ب) اهمیت دریا در جهان	۶
ج) سیاست‌های کلی توسعه دریامحور	۶
د) انواع خط‌مشی‌های سیاست‌های کلی توسعه دریامحور	۸
هـ) رویکردهای مرتبط با سیاست‌های کلی توسعه دریامحور	۹
۱. رویکرد اقتصادی	۹
۲. رویکرد علم و فناوری	۱۰
۳. رویکرد امنیتی	۱۰
۴. رویکرد محیط‌زیستی	۱۱
۵. رویکرد فرهنگی - اجتماعی	۱۱

۱۲	و) مؤلفه‌های سیاست دریامحور
۱۲	۱. استفاده بهینه از ظرفیت‌های محیط‌های دریایی و پیرامونی
۱۲	۲. توجه به تمامی ابعاد پیشرفت
۱۳	ز) فرصت‌های پیش‌روی جمهوری اسلامی ایران در دریا
۱۵	ح) ظرفیت‌های ورزش‌های دریایی و ساحلی کشور
۱۵	۱. ظرفیت‌های منطقه خلیج فارس
۱۵	تجارب کشورهای حاشیه جنوب خلیج فارس
۱۶	۲. ظرفیت‌های منطقه دریای عمان
۱۸	تجارب کشورهای حاشیه دریای عمان
۱۹	۳. ظرفیت‌های ورزش‌های دریایی و ساحلی دریای خزر
۲۰	تجارب کشورهای حاشیه دریای خزر
۲۱	ط) چالش‌های توسعه ورزش‌های دریامحور
۲۱	۱. چالش‌های ساختاری - مدیریتی
۲۱	۱.۱. ضعف در مدیریت کلان
۲۱	۱.۲. ضعف بدنه کارشناسی
۲۱	۱.۳. ضعف سازوکارهای نظارتی و تنظیم‌گری
۲۲	۱.۴. عدم مردمی سازی
۲۲	۱.۵. بی‌توجهی به گروه‌های خاص
۲۲	۱.۶. خلأ پژوهش
۲۲	۲. چالش‌های فرهنگی - اجتماعی
۲۲	۲.۱. چالش‌های فرهنگی - اجتماعی
۲۲	۲.۲. نبود نگاه تمدنی
۲۳	۲.۳. تصویر نامناسب ایران در فضای بین‌المللی
۲۳	۲.۴. عدم توجه به جاذبه‌های بومی - سنتی (تلفیق گردشگری و بازی‌های سنتی و محلی)
	۲.۵. رویکرد منفعلانه در توسعه همکاری‌های ظرفیت‌ساز ورزش‌های دریایی ساحلی در معاهدات و عهدنامه‌های
۲۳	بین‌المللی
۲۳	۳. چالش‌های اقتصادی - بازاریابی
۲۳	۳.۱. ضعف در ارائه تسهیلات

۳.۲. کم‌توجهی به توسعه زیرساخت‌ها و تجهیزات ورزشهای دریایی.....	۲۳
۳.۳. کمبود منابع مالی.....	۲۴
۳.۴. نبود جاذبه‌های دست‌ساز و مصنوعی در سواحل.....	۲۴
۴. چالش‌های سیاستی.....	۲۴
ی) حیطه‌های توسعه دریامحور عرصه ورزش.....	۲۵
۱. صنعت کالا، تجهیزات و لوازم ورزشی دریامحور.....	۲۵
۲. فعالیت‌ها و رویدادهای ورزش‌های دریامحور.....	۲۵
اول: ورزش‌های تفریحی (همگانی).....	۲۵
دوم: ورزش‌های حرفه‌ای و قهرمانی.....	۲۵
۳. خدمات گردشگری ورزشی دریامحور.....	۲۵
ک) عوامل مهم در جذب گردشگری ورزشی دریایی.....	۲۸
۱. جاذبه‌ها.....	۲۸
۲. اردوگاه‌های ورزشی.....	۲۸
۳. تفریحات دریایی.....	۲۹
۴. تورهای ورزشی.....	۲۹
۵. رویدادهای ورزشی.....	۲۹
راهکارهای پیشنهادی (تقنینی، نظارتی و سیاستی).....	۳۰
توصیه‌های سیاستی (راهکارهای مبتنی بر سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری).....	۳۱
منابع.....	۳۸

خلاصه مدیریتی

بر اساس مطالعات تطبیقی، کشورهای پیشرفته با توسعه بیش از ۲۰۰ رشته ورزشی مرتبط با دریا، سالانه بالغ بر ۳۰۰ میلیارد دلار از محل گردشگری ورزشی درآمد کسب می‌کنند. این در حالی است که سهم جمهوری اسلامی ایران با برخورداری از ۵۸۰۰ کیلومتر خط ساحلی در سه پهنه آبی راهبردی (دریای خزر، خلیج فارس، و دریای عمان) و ظرفیت‌های بکر اکوتوریستی، از بازار ۱۸ تریلیون دلاری گردشگری ورزشی جهان، براساس آمار سال ۲۰۲۳، کمتر از ۰.۱ درصد برآورد شده است. این شکاف چشمگیر زمانی آشکارتر می‌شود که پیش‌بینی‌ها حاکی از رشد ۳۹ درصدی ارزش این بازار تا سال ۲۰۳۰ (رسیدن به ۲.۵ تریلیون دلار) است.

چارچوب تحلیلی این پژوهش که با روش توصیفی - تحلیلی و با هدف شناسایی نظام‌مند چالش‌ها و ارائه راهکارهای سیاستی تدوین یافته بر سه محور اصلی متمرکز است:

۱. تقویت هویت اسلامی - ایرانی و اقتدار دریایی با بهره‌گیری از ورزش به‌عنوان ابزار دیپلماسی عمومی.

۲. تبدیل ورزش‌های دریایی به موتور محرک اقتصاد مقاومتی از طریق جذب سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال پایدار.

۳. ارتقای جایگاه منطقه‌ای ایران با الگوبرداری از تجربیات موفق کشورهای همجوار (مانند عمان، امارات و ترکمنستان) در توسعه زیرساخت‌های ورزشی - دریایی.

یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد مهم‌ترین چالش‌های توسعه دریامحور عرصه ورزش عبارتند از:

۱. چالش‌های ساختاری - مدیریتی ازجمله: نبود مدیریت یکپارچه در پهنه‌های ساحلی و ضعف تخصص‌گرایی در ورزش‌های دریامحور و فقدان سازوکارهای نظارتی شفاف و مشارکت محدود بخش خصوصی.

۲. چالش‌های فرهنگی - اجتماعی نظیر: ضعف در نهادینه‌سازی فرهنگ دریامحور و بازنمایی نامطلوب ظرفیت‌های دریایی ایران در عرصه بین‌المللی و رویکرد انفعالی در استفاده از معاهدات بین‌المللی برای ارتقای ورزش‌های دریایی.

۳. چالش‌های اقتصادی - بازاریابی مانند: نظام ناکارآمد تخصیص تسهیلات مالی و وابستگی به بودجه دولتی، کمبود زیرساخت‌های چندمنظوره (اسکله‌های ورزشی، پارک‌های آبی) و پروژه‌های کلان گردشگری و ضعف در بازاریابی هدفمند برای جذب گردشگران ورزشی.

۴. چالش‌های سیاستی - حقوقی از جمله: نبود نظارت سامان‌مند بر نهادهای متولی، فقدان سند راهبردی توسعه ورزش‌های دریامحور و برنامه عملیاتی زمان‌بندی‌شده و ناهماهنگی بین‌دستگاهی در اجرای سیاست‌های دریامحور.

الف) اهمیت دریا در آموزه‌های اسلامی

دریا در آموزه‌های اسلامی از جایگاه بسیار والایی برخوردار است. خداوند در آیات متعدد قرآن کریم، دریا را به‌عنوان یکی از نشانه‌های قابل تأمل و تدبر الهی و بیانگر ربوبیت الهی و نشانه خلافت انسانی بر هستی و کائنات معرفی کرده^۱ و از لزوم بهره‌مندی از مواهب متعدد و متفاوت آن سخن به میان آورده^۲ و مردمان را تشویق و ترغیب به فراگیری اصول و فنون مرتبط با دریا نموده و از آنان می‌خواهد از این ابزار کارآمد و ارزشمند برای امور مختلف اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و... از جمله حمل و نقل، تغذیه، غواصی، سیر و سیاحت، کار و... به‌خوبی بهره‌گیرند.^۳

در روایات اهل‌بیت (علیهم السلام) نیز بر لزوم استفاده از مواهب متعدد و متفاوت دریا سخن به میان آمده است؛ از جمله اینکه حضرت علی (ع) در لزوم بهره‌مندی از اقتصاد دریامحور می‌فرماید: «سَخَّرَ لَكُمُ الْمَاءَ يَغْدُو عَلَيْكُمْ وَيَرْوِحُ صَلَاحًا لِمَعَاشِكُمْ وَالْبَحْرَ سَبِيًّا لِكَثْرَةِ أَمْوَالِكُمْ»^۴ خداوند آب را مسخر فرمان شما قرار داد، صبحگاهان می‌رود و عصر باز می‌گردد، تا زندگی شما را سامان بخشد و دریا را وسیله وفور و کثرت اموال شما قرار داد.

یکی از مهم‌ترین صنایع مرتبط با اقتصاد دریامحور که از گذشته تا حال وجود داشته، صنایع وابسته مانند قایق‌سازی است، که در گذشته به‌صورت قایق‌های بادبانی بزرگ (کشتی) و کوچک که متأثر از جریان‌های باد موافق به حرکت خود در دریاها می‌پرداختند.^۵ این صنعت، براساس آموزه‌های وحیانی، صنعتی است که به‌طور مستقیم از طریق وحی و پیامبران به جامعه انسانی آموخته شده است.^۶

امروزه رشته‌های ورزشی بسیاری مرتبط با این صنعت عظیم از جمله قایقرانی بادبانی، قایق‌های تندرو، کایاک، کانو پولو و... در حال گسترش است که دارای کارکردهای مختلفی است؛ به‌عنوان نمونه قایق بادبانی عمدتاً در قایقرانی تفریحی و ورزشی به‌کار می‌رود، هرچند کاربردهای نظامی، پژوهشی و تجاری نیز دارد و یکی از

۱. سوره بقره، آیه ۱۶۴ و نیز سوره اسراء، آیه ۶۶.

۲. سوره فاطر، آیه ۱۲ و نیز سوره جاثیه، آیات ۱۲-۱۳.

۳. آیاتی از جمله آیات ۳۲ سوره ابراهیم؛ ۶۶ و ۷۰ سوره اسراء؛ ۶۵ سوره حج؛ ۳۱ سوره لقمان و ۴۱ سوره یس.

۴. مجلسی، بحار الانوار، ج ۳۲، ص ۲۵۳.

۵. سوره ابراهیم، آیه ۳۲؛ سوره حج، آیه ۶۵؛ سوره ذاریات، آیات ۱ و ۳؛ سوره یونس، آیه ۲۲.

۶. سوره هود، آیه ۳۷ و سوره مؤمنون آیات ۲۳ و ۲۷.

ورزش‌های بازی‌های المپیک است و از بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۰۰ میلادی پاریس در تمامی ادوار المپیک حضور داشته است.

قایق‌های تندرو نیز علاوه بر کاربرد ورزشی، دارای کاربرد نظامی است و در انواع حوزه‌ها مانند گشت دریایی، حفاظت از مرزهای آبی و دفاع از حملات و تهاجم‌های احتمالی متجاوزان همانند حمله دزدان دریایی و کشورهای متخاصم و دشمن به مرزهای آبی و دریاها یک کشور کاربردی بوده است.

افزون بر رشته‌های ورزشی فوق، رشته‌های متعدد ورزشی دیگری نیز مرتبط با دریا وجود دارد که در آموزه‌های اسلامی مورد تأکید قرار گرفته؛ از جمله شنا که در روایات به آن سفارش شده است؛ حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) می‌فرماید: «بهترین سرگرمی مؤمن شناست».^۱

شایان ذکر است در دین مبین اسلام پیوند عمیقی بین دین و ورزش وجود داشته و اسلام به‌عنوان کامل‌ترین دین آسمانی برای تکامل بشریت از موضوع فعالیت بدنی و ورزش غافل نبوده و جوانب مختلف آن در آموزه‌های دینی مورد تأکید قرار گرفته است. در اسلام توصیه‌های فراوانی راجع به مسئله ورزش و اهمیت آن وجود دارد. هرچند کلمه ورزش در زمان صدر اسلام استعمال نداشته اما مصادیق آنچه امروز به نام ورزش از آن یاد می‌شود در آن زمان وجود داشته است. تأکید اسلام بر ورزش و تقویت قوای جسمانی از دو جهت است:

اول: در بُعد نظامی و دفاع از کیان اسلام و سرزمین‌های اسلامی. قرآن کریم در این باره می‌فرماید: «هر نیرویی در قدرت دارید، برای مقابله با آنها (دشمنان)، آماده سازید. و (همچنین) اسب‌های ورزیده (برای میدان نبرد) تا به وسیله آن، دشمن خدا و دشمن خویش را بترسانید و (همچنین) گروه دیگری غیر از اینها را که شما نمی‌شناسید و خدا آنها را می‌شناسد».^۲

در این بخش، اسلام بر ورزش‌هایی که در جهت تقویت امنیت نظامی و حفظ و تقویت قوای جسمانی نظامیان دارای اهمیت است، مانند ورزش‌های دریایی، شنا و انواع قایقرانی تأکید می‌ورزد. در این باره در تاریخ اسلام داریم:

چون مسلمانان به کشورداری رسیدند و ملت‌های دیگر خدمت آنان را گردن نهادند و در زیر فرمانروایی آنان واقع شدند، هر هنرمند و صنعتگری فراخور هنر و فن خود به مسلمانان تقرب جست و مسلمانان در نیازمندی‌های دریایی، گروهی از ملاحان (ملوانان) بیگانه را از ملل گوناگون استخدام کردند و در فن دریانوردی و کشتیرانی به تمرین پرداختند و رفته رفته شیفته آن شدند تا بدین وسیله جهاد کنند و به ایجاد کشتی‌ها و نبرد با ناوهای بزرگ همت گمارد. و نیروی دریایی خویش را مملو از مردان جنگی و انواع سلاح‌ها کنند. بخشی از این

۱. «خیر لهو المؤمن السباحة» (مجلسی، بحار الانوار، ج ۶، ص ۴۷).

۲. «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُزْهِتُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَءَاخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ...»

(سوره انفال، آیه ۶۰).

ناوگان‌ها را برای جنگ با کفار و بخش دیگر را برای حفاظت از سواحل خود در شام، آفریقا و اندلس اختصاص دادند.^۱

دوم: در اسلام، ورزش به‌عنوان ابزاری است که برای تأمین و ارتقای سلامت جسمانی، روحی و روانی، آمادگی و استقامت در صحنه‌های عبادی، تقویت روحیه جوانمردی، تعاون و یاری مظلوم به کار می‌رود تا بدن‌های سالم و پرورش یافته، ابزار شایسته‌ای در خدمت اهداف مقدس دینی باشند.

در مجموع، تعداد ورزش‌هایی که در اسلام به‌صورت مستقیم مورد تأیید قرار گرفته‌اند، اندک است؛ البته این سخن بدان معنا نیست که اسلام، ورزش‌های دیگر را نپذیرفته و جایز نمی‌داند؛ بلکه اسلام، کلیت ورزش را مورد سفارش و تأکید قرار داده است و محدودیت عددی ورزش‌های مورد سفارش، محدودیت جواز برای ورزش‌های دیگری محسوب نمی‌شود. توصیه‌های ماندگار اسلام در زمینه ورزش به گونه‌ای نیست که فقط در زمان و مکان خود خلاصه شود.

۱. ابن خلدون، مقدمه ابن خلدون، ج ۱، ص ۲۵۲.

ب) اهمیت دریا در جهان

- ۱- ۲۰ درصد جمعیت جهان در محدوده ۲۵ کیلومتری دریا واقع شده است.
- ۲- ۳۹ درصد جمعیت جهان در محدوده ۱۰۰ کیلومتری دریا واقع شده است.
- ۳- ۶۵ درصد شهرهای جهان که دارای بیش از ۶ میلیون نفر جمعیت دارند، در ۶۰ کیلومتری سواحل و نزدیک دریا ساکن هستند.
- ۴- حدود ۲۸۰۰ بندر در جهان ساخته شده است که عامل پیشرفت کشورها هستند. در منطقه خاورمیانه، کراچی و شهرک بندری جبل علی امارات (بزرگ‌ترین بندر خاورمیانه و رتبه نهم فعالیت تجاری در جهان) جزو مهم‌ترین آنهاست.
- ۵- ۹ شهر از ۱۰ کلان‌شهر نخست جهان، شهر بندری محسوب می‌شوند.
- ۶- ۹۰ درصد تجارت جهانی کالا و حمل‌ونقل از طریق دریا انجام می‌شود و بدون وجود آن، واردات و صادرات کالا که پایه تجارت مدرن جهانی است، امکان‌پذیر نیست.
- ۷- از کل گردشگران جهان، ۵۰ درصد به دریا و مناطق ساحلی سفر می‌کنند.
- ۸- از میان ۱۰ شهر نخست مقصد گردشگری جهان همگی شهرهای ساحلی هستند.
- ۹- حدود ۱۰ درصد تولید ناخالص جهان مربوط به گردشگری دریایی است.
- ۱۰- میانگین سهم بخش دریایی جهان در تولید ناخالص ملی برابر ۹ درصد است.^۱

ج) سیاست‌های کلی توسعه دریامحور

رهبر معظم انقلاب اسلامی (دامت برکاته) در اجرای بند یک اصل یکصد و دهم قانون اساسی^۲ و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی توسعه دریامحور را در مورخ ۱۴۰۲/۸/۱۶ برای اقدام به رؤسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ کردند.

براساس این ابلاغیه قوه مجریه موظف است با کمک مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه و با بسیج دستگاه‌های مسئول، برنامه جامع تحقق این سیاست‌ها را، شامل تقدیم لوایح، تصویب مقررات و اقدامات اجرایی لازم ارائه کنند.

متن سیاست‌های کلی توسعه دریامحور به این شرح است:

دریاها و خصوصاً دریاهای آزاد و اقیانوس‌ها از مواهب الهی و ذخایر و منابع سرشاری برای زمینه‌سازی رشد علم و فناوری، افزایش کار و ثروت، تأمین نیازهای حیاتی و تولید اقتدار و بستر مناسبی برای تمدن‌سازی می‌باشند.

۱. «توسعه دریای پایه در جمهوری اسلامی ایران؛ ضرورت‌ها و راهکارها؛ ویژه‌نامه سیاست‌های کلی توسعه دریامحور»، سال یازدهم، شماره دوازدهم، ص ۴۸.

۲. اصل یکصد و دهم:

وظایف و اختیارات رهبر:

۱. تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام.

ایران با موقعیت ممتاز جغرافیایی و قرار داشتن بین دو دریا و برخورداری از هزاران کیلومتر سواحل و نیز جزایر و ظرفیت‌های فراوان بر زمین‌مانده، لازم است با حضور مؤثر در ساحل، فراساحل، دریا و اقیانوس و بهره‌گیری از آن به‌عنوان یک پیشران و محور توسعه کشور، برای احراز جایگاه شایسته منطقه‌ای و جهانی در بهره‌گیری از دریا اقدام کند. از این‌رو سیاست‌های کلی توسعه دریامحور به شرح زیر تعیین می‌گردد:

۱. سیاست‌گذاری یکپارچه امور دریایی و تقسیم کار ملی و مدیریت چابک و کارآمد دریا به‌منظور بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های دریا، برای احراز جایگاه شایسته جهانی و رتبه اول در منطقه؛
۲. توسعه فعالیت‌های اقتصادی دریامحور و ایجاد قطب‌های توسعه دریایی پیشران در سواحل، جزایر و پس‌کرانه‌ها به‌گونه‌ای که نرخ رشد اقتصادی در حوزه فعالیت‌های دریامحور (اقتصاد دریامحور) طی ده سال همواره حداقل دو برابر نرخ رشد اقتصادی کشور باشد؛
۳. تسهیل و توسعه سرمایه‌گذاری و مشارکت داخلی و خارجی با ایجاد زیرساخت‌های لازم نرم‌افزاری و سخت‌افزاری (حقوقی، اقتصادی، زیربنایی و امنیتی)؛
۴. تدوین طرح جامع توسعه دریامحور با پهنه‌بندی دریا، کرانه و پس‌کرانه و تعیین سهم و جغرافیای جمعیت، تجارت، صنعت، کشاورزی و گردشگری، خصوصاً در سواحل و جزایر جنوب و بالاخص سواحل مکران با تأکید بر هویت ایرانی؛
۵. بهره‌برداری حداکثری و بهینه از ظرفیت‌ها، منابع و ذخایر زیست‌بوم دریایی با ممانعت از تخریب محیط‌زیست دریایی، به‌خصوص توسط کشورهای دیگر؛
۶. تأمین و ارتقای سرمایه انسانی و مدیریت متعهد و کارآمد و ایجاد پشتوانه علمی، آموزشی و پژوهشی برای توسعه دریامحور و زیست‌بوم نوآوری و فناوری دریایی؛
۷. توسعه همکاری‌های اقتصادی، تجاری و سرمایه‌گذاری در طرح‌های بزرگ‌مقیاس و دانش‌بنیان زیرساختی، تولیدی و خدماتی با کشورهای همسایه و سایر کشورها به‌منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های دریایی و حضور مؤثر در معابر بین‌المللی و دستیابی به موقعیت قطب‌های منطقه‌ای؛
۸. افزایش سهم کشور در حمل‌ونقل دریایی و ترانزیت با ایجاد و تقویت شبکه حمل‌ونقل ترکیبی؛
۹. حمایت از سرمایه‌گذاران بومی و محلی در طرح‌های توسعه‌ای و حمایت از فعالان اقتصادی و بنگاه‌های کوچک و متوسط جوامع محلی در حوزه‌های مختلف از جمله صیادی، کشاورزی، صنعتی و گردشگری.

د) انواع خط‌مشی‌های سیاست‌های کلی توسعه دریامحور

درمجموع سیاست‌های کلی توسعه دریامحور شامل نه محور زیر می‌گردد:

۱. سیاست‌گذاری یکپارچه امور دریایی؛
۲. توسعه فعالیت‌های اقتصادی دریامحور؛
۳. تسهیل و توسعه سرمایه‌گذاری؛
۴. تعیین سهم و جغرافیای جمعیت، تجارت، صنعت، کشاورزی و گردشگری؛
۵. بهره‌برداری از منابع و ذخایر زیست‌بوم دریایی؛
۶. تأمین و ارتقای سرمایه انسانی؛
۷. توسعه همکاری‌های اقتصادی با کشورهای همسایه و سایر کشورها؛
۸. افزایش سهم کشور در حمل‌ونقل دریایی و ترانزیت؛
۹. حمایت از سرمایه‌گذاران بومی.

هـ) رویکردهای مرتبط با سیاست‌های کلی توسعه دریامحور

براساس بررسی جامع اندیشه‌های مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) در حوزه دریا، پنج محور کلیدی شامل: اقتصادی، علمی - فناوریانه، امنیتی - دفاعی، محیط‌زیستی و فرهنگی - اجتماعی قابل‌شناسایی است. این مؤلفه‌ها در منظومه‌ای هم‌پیوند، الگوی حاکمیت دریایی یکپارچه را طراحی می‌کنند که نشان‌دهنده نگاه راهبردی ایشان به توسعه پایدار مبتنی بر ظرفیت‌های دریایی است.

۱. رویکرد اقتصادی

دریا به عنوان یک منبع کلیدی تولید ثروت، نقش مهمی در توسعه اقتصادی کشورهایی ایفا می‌کند که به آب‌های آزاد دسترسی دارند. این مزیت راهبردی، آن‌ها را از کشورهای محصور در خشکی متمایز کرده و فرصت‌های گسترده‌ای برای رشد اقتصادی فراهم می‌آورد. بهره‌گیری صحیح از ظرفیت‌های دریایی و ساحلی، می‌تواند به افزایش تولید ناخالص داخلی و بهبود نرخ اشتغال منجر شود. در این راستا، سهم اقتصاد دریامحور از تولید ناخالص داخلی نه تنها می‌تواند جایگاه نخست منطقه‌ای را کسب کند، بلکه در سطح جهانی نیز موقعیت برجسته‌ای به دست آورد.

مطابق با متون علمی و اسناد سیاست‌گذاری، اقتصاد دریامحور به سه دسته اصلی تقسیم می‌شود:

۱. فعالیت‌های اقتصادی مبتنی بر دریا؛^۱

۲. فعالیت‌های اقتصادی مرتبط با دریا؛^{۲و۳}

۳. فعالیت‌های اقتصادی در محیط‌های مجاور با دریا.^۴

توسعه فعالیت‌های اقتصادی در این حوزه، به‌ویژه در بخش ورزش‌های دریامحور، آثار اقتصادی مهمی به دنبال دارد، از جمله:

(۹)

• افزایش سهم اقتصاد ورزش دریامحور از تولید ناخالص داخلی از طریق گسترش گردشگری

ورزشی، افزایش درآمدهای مالیاتی، جذب ارز، توسعه صنایع وابسته، صادرات خدمات ورزشی و فروش تجهیزات ورزشی.

۱. فعالیت اقتصادی که در دریا یا اراضی ساحلی انجام می‌شود.

۲. فعالیت اقتصادی که در دریا یا اراضی ساحلی انجام نمی‌شود، اما از کالا و خدمات فعالیت‌های مبتنی بر دریا به عنوان ورودی استفاده می‌کند یا در تولید کالا یا ارائه خدمات نقش دارد که مستقیماً در فعالیت‌های مبتنی بر دریا استفاده می‌شود.

۳. فعالیت اقتصادی که در دریا یا اراضی ساحلی انجام نمی‌شود، اما از کالا و خدمات فعالیت‌های مبتنی بر دریا به عنوان ورودی استفاده می‌کند یا در تولید کالا یا ارائه خدمات نقش دارد که مستقیماً در فعالیت‌های مبتنی بر دریا استفاده می‌شود.

۴. فعالیت اقتصادی که مبتنی بر دریا و مرتبط با دریا نیست، اما در استان‌های دارای اراضی ساحلی انجام می‌شود.

• بهبود وضعیت معیشتی ساکنان مناطق ساحلی از طریق ایجاد فرصت‌های شغلی، افزایش سطح درآمد و توسعه زیرساخت‌های منطقه‌ای.

در مجموع، فعال‌سازی ظرفیت‌های اقتصاد دریامحور، به‌ویژه در حوزه ورزش‌های دریایی، می‌تواند به‌عنوان یکی از راهبردهای کلیدی توسعه پایدار مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گیرد.

۲. رویکرد علم و فناوری

امروزه بهره‌گیری از علوم و فناوری‌های نوین در عرصه دریا، یکی از مرزهای دانش شناخته می‌شود و نقش مهمی در پیشبرد اهداف توسعه‌ای ایفا می‌کند. در این راستا، تقویت زیست‌بوم فناوری و نوآوری و حرکت به سمت تولید داخلی و بومی‌سازی تجهیزات موردنیاز در حوزه ورزش‌های دریامحور، از ضروریات توسعه پایدار این بخش محسوب می‌شود.

علاوه بر این، کشف فناوری‌های نوین و تجاری‌سازی آن‌ها می‌تواند به بهبود کیفیت و کارایی تجهیزات ورزشی دریایی، کاهش وابستگی به واردات، و افزایش توان رقابتی کشور در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی منجر شود. در نتیجه، ارتقای سطح علم و فناوری در این حوزه، نه‌تنها موجب گسترش و توسعه رشته‌های ورزشی دریامحور خواهد شد، بلکه به خلق فرصت‌های اقتصادی جدید و تقویت جایگاه علمی و فناوریانه کشور در عرصه دریایی کمک خواهد کرد.

۳. رویکرد امنیتی

موفقیت‌های گسترده نیروهای مسلح کشور در ایجاد بازدارندگی مؤثر، تأمین امنیت پایدار دریایی، حضور مقتدرانه در آب‌های آزاد، و اجرای موفق مأموریت‌های دریایی توسط ارتش، سپاه و دریابانی، نقش بسزایی در حفاظت از آب‌های سرزمینی و تأمین امنیت فعالیت‌های تجاری ایفا کرده است. در این راستا، توسعه رشته‌های مرتبط با ورزش‌های دریامحور می‌تواند با افزایش توان دفاعی، ارتقای آمادگی جسمانی و مهارت‌های عملیاتی نیروهای دریایی، تقویت روحیه ملی، و ترویج فرهنگ دریایی، به تحکیم امنیت ملی و تثبیت جایگاه راهبردی کشور در عرصه دریایی کمک شایانی کند.

علاوه بر این، گسترش ورزش‌های دریامحور می‌تواند به آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص در حوزه‌های دریایی، ارتقای سطح همکاری‌های بین‌المللی از طریق مسابقات و رویدادهای ورزشی، توسعه دیپلماسی ورزشی، و افزایش سطح آگاهی عمومی نسبت به اهمیت دریا و امنیت دریایی منجر شود. همچنین، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در این حوزه، امکان به‌کارگیری تجهیزات پیشرفته و توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز را فراهم می‌آورد که می‌تواند به افزایش توانمندی‌های صنعتی و فناوری دریایی کشور نیز کمک کند.

۴. رویکرد محیط‌زیستی

توجه ویژه به بهره‌برداری پایدار از ظرفیت‌های دریایی کشور، با در نظر گرفتن توان اکولوژیکی، زمینه‌ساز تعادل در برنامه‌های توسعه ملی و بهره‌مندی از منابع بین‌نسلی خواهد بود. در همین راستا، پایش دقیق محیط پیرامونی دریایی و جلوگیری از تخریب محیط‌زیست دریایی توسط عوامل خارجی، از محورهای سیاست‌های کلی ابلاغی محسوب می‌شود.

از سوی دیگر، استفاده از تجهیزات و وسایل سازگار با محیط‌زیست، حفظ تنوع زیستی و محافظت از اکوسیستم‌های طبیعی مرتبط با ورزش‌های دریامحور و حوزه‌های پیرامونی آن، همراه با جلوگیری از ایجاد آلودگی، مدیریت بهینه منابع و پسماند، جلوگیری از ایجاد مزاحمت‌های محیطی و حفظ میراث فرهنگی مرتبط، از موضوعات حیاتی زیست‌محیطی در حوزه ورزش‌های دریایی به‌شمار می‌رود. افزون بر این، بهره‌گیری از جامعه ورزشی به‌عنوان بستر اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی در خصوص پیام‌های محیط‌زیستی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

۵. رویکرد فرهنگی - اجتماعی

توجه به عنصر فرهنگ و انتقال فرهنگ دریایی به‌عنوان عاملی حیاتی و پیش‌برنده در بهره‌مندی از ظرفیت‌های دریایی کشور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بدون مشارکت فعال مردم به‌ویژه ساکنان استان‌های ساحلی، دستیابی به موفقیت‌های اساسی در این حوزه غیرممکن خواهد بود. توجه به این رویکرد آثار و برکات زیر را به‌دنبال خواهد داشت:

- امکان تبادل فرهنگی و انتقال فرهنگ، رسوم و عادات جامعه به جهانیان از طریق افزایش روابط متقابل میان میزبان و گردشگران ورزشی ورودی و آگاهی‌بخشی به ایشان
- توسعه و بهبود فرهنگ ورزش

۱. استفاده بهینه از ظرفیت‌های محیط‌های دریایی و پیرامونی

این مؤلفه بر بهره‌برداری راهبردی از پهنه‌های آبی (ساحلی، فراساحلی، اقیانوسی) و اکوسیستم‌های مرتبط (رودخانه‌ها، تالاب‌ها و جزایر) به عنوان محرک توسعه ورزش‌های دریامحور تأکید دارد. این رویکرد با هدف تبدیل منابع آبی به کاتالیزوری برای رشد اقتصادی از طریق گردشگری ورزشی، ایجاد اشتغال و تقویت پیوندهای اجتماعی در جوامع ساحلی و روستایی طراحی شده است. علاوه بر این، به منظور ارتقای این اهداف، توسعه زیرساخت‌های چندمنظوره مانند اسکله‌های ورزشی - تفریحی و دیگر امکانات حمایتی، به همراه بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در مدیریت منابع دریایی، دو رکن اساسی این سیاست هستند. همچنین، با توجه ویژه به فرهنگ بومی مناطق ساحلی، این رویکرد شامل حفظ و احیای صنایع دستی دریایی و آیین‌های محلی است که به تقویت هویت فرهنگی مناطق ساحلی و ارتقای گردشگری بومی کمک خواهد کرد.

۲. توجه به تمامی ابعاد پیشرفت

این مؤلفه به توسعه ورزش‌های دریایی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌پردازد. در بعد اقتصادی، این رویکرد بر سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های هوشمند و ایجاد پارک‌های فناوری دریایی تأکید دارد که می‌تواند زمینه‌ساز رشد پایدار اقتصادی و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی باشد. همچنین، با توجه به عدالت فضایی و توزیع عادلانه امکانات در استان‌های ساحلی و غیرساحلی، این سیاست به‌ویژه در راستای توانمندسازی جوامع ساحلی و ارتقای سطح زندگی آن‌ها طراحی شده است. در بعد اجتماعی، این سیاست بر آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص، به‌ویژه در حوزه‌های مرتبط با ورزش‌های دریایی و حفاظت از محیط‌زیست تأکید دارد که می‌تواند از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی محقق شود. در بعد فرهنگی، این مؤلفه بر احیای آیین‌های دریایی و تلفیق ورزش‌های دریایی با میراث تاریخی و فرهنگی کشور تأکید دارد که به حفظ و ترویج فرهنگ دریایی و انتقال آن به نسل‌های آینده کمک می‌کند.

ز) فرصت‌های پیش‌روی جمهوری اسلامی ایران در دریا

➤ دارا بودن ۵۸۰۰ کیلومتر نوار ساحلی جنوبی (۴۹۰۰ هزار کیلومتر) و شمالی (۹۰۰ کیلومتر) که ۴۰ درصد مرزهای کشور را تشکیل می‌دهد؛ از این رو ایران، کشوری دریایی محسوب می‌شود.

➤ دارا بودن سه نقطه آبی کم‌نظیر در دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان.

➤ دارا بودن هفت استان ساحلی (هرمزگان، بوشهر، گلستان، مازندران، گیلان، سیستان و بلوچستان، خوزستان) که در خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر قرار داشته و ۲۲.۵ درصد جمعیت کشور و حدود ۲۵ درصد مساحت کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

➤ وجود ۴۳ جزیره ایرانی در خلیج فارس، جزایر مسکونی: ابوموسی، تنب بزرگ، تنب کوچک، قشم، کیش، لاوان، هنگام، لارک، هرمز، هندورابی، سیری، فرور بزرگ (پلور)، فارسی، جزیره خارگ، شیف، مینو، نگین، صدرا، فارور، فارور کوچک و جزایر غیرمسکونی: امام حسن، شیدور، شیخ اندرآبی، فرورگان (فرور کوچک)، عباسک، ام‌الکرم، نخیلو، خارگو، جبرین (تهمادون)، ام سیله (خان)، گرم، بونه، دارا، قبر ناخدا، خرو، حاجی حسین، مولیات، سه‌دندون، مُطاف، مَرغی، میر مهنا، چراغی و جزایر ناز.

➤ توان محیطی و قابلیت‌های بالای سواحل خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر برای گردشگری ورزشی.

➤ وجود جاذبه‌های تاریخی فراوان خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر که می‌تواند در کنار فعالیت‌های ورزشی برای گردشگران جذاب باشد.

➤ نزدیکی به کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس با توجه به افزایش گردشگری در کشورهای جنوبی خلیج فارس و همچنین علاقه‌مندی مردمان این کشورها به سفرهای دریایی و نزدیکی ایشان به جزایر زیبای ایران در خلیج فارس، فرصت مناسبی برای ارتقای گردشگری دریایی فراهم می‌کند.

➤ ساخت تجهیزات ورزش‌های دریایی با توجه به فقدان چنین صنعتی در خلیج فارس می‌تواند این صنعت را در سواحل جنوبی کشور پررونق کند.

➤ با توجه به افزایش جهانی قیمت نفت بنادر فجیره امارات و سنگاپور نرخ جهانی سوخت‌دهی به کشتیهای تفریحی و ورزشی را افزایش دادند. تخفیف‌های ایران می‌تواند این صنعت را در سواحل جنوبی احیا و پررونق کند.

➤ آب‌وهوای منحصر به فرد؛ به عنوان نمونه سواحل مکران خنک‌ترین بندر کشور در تابستان است.

➤ برخورداری از جاذبه‌های فرهنگی و محیطی؛ به‌عنوان نمونه سواحل مکران در محدوده شهرستان چابهار دارای ۷۴ مورد جاذبه طبیعی، ۴۴ مورد جاذبه تاریخی - فرهنگی و ۱۱۰ جاذبه انسان ساخت است که زمینه مناسب برای تبدیل شدن به منطقه‌ای توریستی با مقاصد تفریحی و ورزشی در سطح ایدئال دارد.^۱ تنوع جذابیت‌های طبیعی این تنوع جذابیت‌ها بستر مناسبی برای پرداختن به انواع ورزش‌های دریایی و ساحلی است.

➤ اهمیت ژئوپلیتیک سواحل مکران

سواحل جنوبی ایران با دارا بودن موقعیت اقیانوسی - راهبردی از منظر ژئوپلیتیک و راهبردی نقش مهمی در قدرت منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران ایفا می‌کند. موقعیت جغرافیایی و استراتژیک سواحل دریای مکران به‌دلیل قرار گرفتن در خارج از خلیج فارس و به‌دلیل آنکه دریای عمان، بخشی از راه مواصلاتی خلیج فارس و مناطق نفت‌خیز آن با اقیانوس هند، شرق دور، آفریقای شرقی، دریای مدیترانه و اروپا است، از نظر اقتصادی و سوق‌الجیشی از اهمیت بسیاری برخوردار است. موقعیت منحصر به فرد مکران در دهانه دریای عمان و خلیج فارس مزیت ژئوپلیتیکی منحصر به فردی در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار داده است که کشور می‌تواند با بهره‌گیری از این موقعیت از طریق موازنه‌سازی میان هند و چین در شمال اقیانوس هند منافع اقتصادی و سیاسی را برای خود تأمین کند.

این ویژگی موجب می‌شود کشتی‌های تجاری و گردشگری از سراسر جهان به راحتی به آن دسترسی داشته باشند. در نتیجه با اتخاذ یک راهبرد توسعه‌ای و برنامه‌ریزی درست، مکران می‌تواند دروازه بازرگانی و گردشگری دریایی ایران و خلیج فارس شود و شرایط منحصر به فردی برای تبدیل شدن به قطب اقتصادی و گردشگری داشته باشد.

۱. سعید جهان تیغ و امین عیسی شیبانی و فرشته گلستانه، موانع و راهکارهای ایجاد دهکده ورزش‌های آبی و ساحلی در سواحل مکران (مطالعه موردی: سواحل چابهار).

ح) ظرفیت‌های ورزش‌های دریایی و ساحلی کشور

۱. ظرفیت‌های منطقه خلیج فارس

بخش‌های مختلفی از نقاط جغرافیایی خلیج فارس، به‌ویژه جزایر هرمز و قشم به‌لحاظ وجود جاذبه‌های طبیعی و وجود برخی زیرساخت‌های ورزشی در کنار آثار تاریخی متعدد، از جایگاه ویژه‌ای در صنعت گردشگری و جذب گردشگر ورزشی برخوردار است. این منطقه با لنج‌های ماهیگیری و موسیقی محلی آن شناخته شده است. این ویژگی از ماندگارترین تصویرها و نواهایی است که در میان فرهنگ‌های ایرانی می‌توان مشاهده نمود. در حال حاضر به‌جز مراکز عمده ایرانی یعنی جزایر کیش و قشم، دیگر سواحل این منطقه از امکانات مناسبی برای جذب گردشگر ورزشی در بعد بین‌المللی برخوردار نیستند و به‌صورت بومی اداره می‌شوند و حتی امکانات پذیرایی برای گردشگران ایرانی نیز به‌صورت حداقلی است. در حالی که با توجه به منابع عظیم دریایی حاشیه خلیج فارس می‌توان با احداث مجتمع‌های بزرگ آب‌درمانی، توسعه ورزش‌های دریامحور، ساحل‌سازی شنا برای فصل زمستان و ایام نوروزی می‌توان از ظرفیت‌های بالقوه این منطقه بهره‌برداری حداکثری نمود. جهت تحقق این امر، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به‌عنوان متولی صنعت گردشگری کشور باید برای آماده‌سازی زیرساخت‌های سواحل این منطقه اقدامات مؤثری ازجمله بسترسازی ساخت هتل‌ها و اقامتگاه‌ها و ایجاد سایت‌های گردشگری ورزشی با توجه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های ساحلی به کمک بخش خصوصی انجام و با تبلیغات گسترده نظر سرمایه‌گذاران، گردشگران و مدیران آژانس‌های مسافرتی را به این مناطق جلب کند. افزون بر آن بسترسازی توسعه زیرساخت‌های ورزشی و توسعه رویدادهای ورزشی بین‌المللی در این مناطق از سوی وزارت ورزش و جوانان می‌تواند در توسعه ورزش‌های دریامحور و جذب گردشگری ورزشی در این مناطق اثرگذار باشد.

بدیهی است با فراهم نمودن زیرساخت‌های مناسب برای جذب گردشگر و جلب نظر ماجراجویان ورزش‌های آبی می‌توان انتظار رشد و شکوفایی صنعت گردشگری ورزشی دریامحور منطقه را داشت. مسئولان ورزشی کشور در این زمینه برای میزبانی بازی‌های ساحلی سال ۲۰۱۰ میلادی تلاش بسیار خوبی انجام داد؛ اما گذشته از مسائل سیاسی به‌دلیل مشکلات زیرساختی و امکانات رفاهی این امکان از ایران دریغ شد و در اختیار کشور امارات قرار گرفت.

تجارب کشورهای حاشیه جنوب خلیج فارس

کشورهای عربی حاشیه جنوب خلیج فارس به‌ویژه امارات متحده عربی، قطر، بحرین، کویت و عمان بخش عمده سواحل خود را به امر گردشگری و به‌ویژه گردشگری ورزشی دریامحور اختصاص داده و گوی سبقت را از ایران گرفته‌اند. این کشورها در کنار امکانات زیرساختی گردشگری مانند هتل‌ها، فرودگاه‌ها، راه‌های مواصلاتی ساحلی و ساحل‌سازی دارای باشگاه‌های متعدد ورزشی دریامحور بوده و از این طریق سالانه گردشگران فراوانی جذب می‌نمایند. به‌عنوان نمونه باشگاه ورزشی دریایی ابوظبی امارات (نادی ابوظبی للرياضات البحرية) کلیه فعالیت‌های مرتبط با ورزش‌های دریامحور ازجمله ورزش‌های سنتی دریایی مانند انواع قایقرانی و

غواصی، و ورزش‌های دریایی مدرن مانند اسکوتر دریایی زیرآب، پاراسل، استندآپ پدل و پدل بورد را در دو بخش بانوان و آقایان سازماندهی، حمایت و تشویق می‌کند. توسعه برخی رشته‌های ورزشی دریامحور مانند قایقرانی توسط این باشگاه در راستای حفظ بخشی از میراث اصیل کشور امارات بیان گردیده است.^۱ این باشگاه دارای تقویم سالانه برگزاری مسابقات مرتبط با ورزش‌های دریامحور در سطح بین‌المللی و در رشته‌های مختلف است. سالانه ورزشکاران فراوانی از کشورهای مختلف دنیا در این رویدادها شرکت و این کشور از این طریق در جذب گردشگر ورزشی به‌عنوان یک الگو در سطح منطقه مطرح می‌باشد.

بحرین، کشور جنوبی و همسایه ایران نیز دارای امکانات گسترده مرتبط با ورزش‌های دریامحور است. سایت معروف غواصی مروارید، تورهای ماهیگیری با قایق‌های محلی از جذاب‌ترین رشته‌های ورزش دریامحور این کشور است که گردشگران بین‌المللی زیادی را جذب خود نموده؛^۲ به‌طوری‌که طبق آمار نشریه تخصصی گردشگری «تراول» در سه ماهه نخست سال ۲۰۱۱ میلادی برای گردشگران بین‌المللی به‌عنوان یکی از گزینه‌های اصلی مسافرت جهت استفاده از سواحل و آفتاب آن مورد توجه قرار گرفته است. این کشور با سرمایه‌گذاری در زمینه ساخت مجتمع‌های ورزشی - تفریحی بسیار مجهز و مدرن نظر نهادهای ورزشی بین‌المللی را به‌منظور برگزاری بازی‌های بین‌المللی ساحلی و آبی به خود جلب کرده است.

تبلیغ توانمندی‌های جذب گردشگر از طریق صنعت گردشگری ورزشی یکی از بهترین روش‌ها برای نشان دادن پتانسیل‌های گردشگری در هر کشور است که کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس مثل امارات و بحرین از آن به‌خوبی استفاده کرده‌اند.

۲. ظرفیت‌های منطقه دریای عمان

سواحل ایران در امتداد دریای عمان دارای ظرفیت‌های بی‌بدیل برای برگزاری ورزش‌های دریامحور است که می‌تواند مورد ارزیابی مجدد نهادهای ورزشی کشور قرار گیرند.

ظرفیت‌های گردشگری سواحل تپه‌های گلفشان، تالاب لیپار، انجیر معابد، جنگل‌های حرا، قلعه تاریخی تین، کوه‌های مینیاتوری و تپه‌های مریخی می‌تواند به توان گردشگری ورزشی دریامحور آن منطقه بیفزایند.

افزون بر این مناطق ساحلی مکران با توجه به موقعیت اقلیمی خاص و برخورداری از سواحل کم‌نظیر و بکر، امکان میزبانی از رویدادهای بین‌المللی در برخی رشته‌های دریامحور نظیر قایقرانی و موج‌سواری را دارد. وجود جاذبه‌های فراوان این منطقه در موضوع گردشگری ورزشی دریامحور، قابلیت جذب توریست‌های ورزشی همچون کشور عمان را دارد.

1. <https://adsc.gov.ae/ar/clubs-and-federations>.

2. <https://www.oollah.com/ar/things-to-do-bahrain-water-activities.html>.

سواحل مکران، به‌ویژه چابهار، با توجه به متصل بودن به آب‌های آزاد اقیانوس هند که ظرفیت و قابلیت مناسبی برای گسترش ورزش‌های آبی و ساحلی دارد، می‌تواند ورزش‌هایی مانند موج‌سواری و قایقرانی را به سرمنزل اصلی که راهیابی و موفقیت در رقابت‌های بین‌المللی و المپیک است برساند. در رشته موج‌سواری، مهم‌ترین و اولین چیزی که برای انجام این ورزش لازم است، وجود امواج است. طبیعتاً این ورزش را باید در سواحل که مدت‌های متمادی موج‌های خروشان دارند برگزار کرد و در سواحل معمولی و کم‌موج قابلیت اجرا ندارد. از نظر موقعیت جغرافیایی روستای رمین در چابهار که ارتفاع امواج آن به ۱۰-۱۵ متر می‌رسد، بیشترین ظرفیت را برای انجام این رشته ورزشی مهیج دارد.

بدیهی است در صورت برنامه‌ریزی صحیح از جمله ایجاد امکانات رفاهی مناسب، پذیرای گروه‌هایی از جهانگردان تفریحی و ورزشی در سطح منطقه می‌شود. توسعه امکانات رفاهی و پذیرایی که در سال‌های اخیر در شهرستان چابهار به وجود آمده و در حال شکل‌گیری است، می‌تواند شرایط لازم را برای جذب جهانگردان پیرامون سواحل مکران فراهم آورد؛ اما باید ایجاد کانون‌های تفریحی ورزشی ساحلی و فراساحلی با شتاب بیشتری مورد توجه ویژه باشد. باید اردوهای تفریحی ورزش‌های ساحلی با کوه‌های مریخی، قلعه پرتغالی‌ها، سواحل صخره‌ای و زیبا و دل‌انگیز منطقه آزاد چابهار به عنوان جاذبه‌های گردشگری در نقشه جامع جذب توریسم منطقه مورد توجه قرار گیرد تا بتوان این منطقه را حداقل قابل رقابت با کشور عمان رساند تا مکانی امن برای گردشگران طالب هیجان و آرامش باشد.

همچنین جزایر جنوبی ایران مانند جزیره مینو در میان اروند با درختان درهم‌پیچیده و نیزارهای بلند، زیستگاه انواع پرندگان و آبزیان است و قابلیت تبدیل شدن به جزیره‌ای ویژه برای گردشگری ورزشی را دارد.

سواحل دریای عمان در شهرستان‌های میناب، جاسک، کنارک و چابهار نیز از پتانسیل‌های فراوانی در عرصه گردشگری ورزشی دریامحور برخوردار است. شهرستان‌های کنارک و چابهار که در منتهی‌الیه جنوب شرق ایران و در کنار دریای عمان و اقیانوس هند واقع شده‌اند، از زیبایی‌های خاصی برخوردارند. این مناطق با توجه به موقعیت اقلیمی خاصشان، قابلیت جذب توریست‌های ورزشی همچون کشور عمان را دارند و می‌توانند به قطب جذب توریسم زمستانی تبدیل شوند. در صورت برنامه‌ریزی صحیح از جمله ایجاد امکانات رفاهی مناسب، پذیرای گروه‌هایی از جهانگردان تفریحی - ورزشی در سطح منطقه باشند.

همچنین توان محیطی سواحل جاسک و میناب با ارتفاع امواج بیش از یک متر می‌تواند مکان مناسبی جهت توسعه ورزش موج‌سواری باشد.

تجارب کشورهای حاشیه دریای عمان

عمان دارای تاریخ طولانی در کشتی سازی و تجارت خارج از کشور است. شهرهای ساحلی اطراف دریای عمان از ظرفیت های عظیمی در توسعه ورزش های دریایی برخوردارند. این کشور با برنامه ریزی مناسب و توسعه ورزش های دریامحور در سواحل جنوبی دریای عمان توانسته از این طریق شهرت جهانی پیدا کند. جای تعجب نیست این کشور با سواحل و حیات دریایی غنی در زیر آب های خود، توانسته است علاقه مندان به ورزش های آبی را از سراسر جهان به خود جذب کند. این منطقه با دارا بودن چندین سایت غواصی با صخره های مرجانی و حیات دریایی بکر و متنوع یکی از جذاب ترین فعالیت ها برای ماجراجویانی است که مشتاق بازدید از معروف ترین نقاط غواصی عمانی مانند الخیران، جزیره الفهال و جزایر دیمانیات است. افزون بر فعالیت های بین المللی کشور عمان در زمینه برگزاری رویدادهای ورزش های دریامحور، این کشور بر آموزش رشته های ورزشی دریامحور به عموم شهروندان این کشور، به ویژه دانش آموزان این کشور در رشته قایقرانی نیز تمرکز دارد.^۱

این کشور تاکنون میزبانی مسابقات مختلف قایقرانی بین المللی در آب های عمان بوده است. آنان اعتقاد دارند قایقرانی می تواند به عنوان یک ابزار قدرتمند برای ارتقای غرور ملی، دستیابی به بازارهای بین المللی، ایجاد الگوهای محلی و به دست آوردن ارزش های مثبت مرتبط با اخلاق ورزشی مورد استفاده قرار گیرد.^۲

بر اساس گزارش مجله Sport's Turism TTG کشور عمان با توجه به برگزاری رقابت های بین المللی ورزش های ساحلی توانسته موقعیت خود را از نظر صنعت گردشگری ورزشی در جهان تثبیت کند و یکی از گزینه های همیشگی برای برگزاری این گونه مسابقات در نظر کمیته های بین المللی باشد.

امروزه ورزشکاران زیادی از جمله قایقرانان حرفه ای، والیبالیست های مشهور ساحلی و موج سواران معروف جهان، کشور عمان را به خوبی می شناسند و از امکانات ورزشی این کشور بسیار خوب مطلع اند. اما همین افراد با وجود امکانات بسیار بالقوه ایران، کوچک ترین اطلاعاتی درباره پتانسیل سواحل ایران ندارند.

دهکده ورزشی مصنعه (المصنعه) در یکی از شهرستان های استان باطنه جنوبی در منطقه باطنه در این کشور با وسعتی حدود یک میلیون متر مربع و گنجایش حدود ۳۰۰ هزار نفر گردشگر و گروه های ورزشی دارای تمام زیرساخت ها و امکانات مورد نیاز برای میزبانی رویدادهای ورزشی دریامحور در سطح جهانی است.^۳

هنگام برگزاری دومین دوره بازی های ساحلی آسیا در عمان این کشور به بهترین مکان برای گذراندن تعطیلات گردشگران و ماجراجویان دریایی تبدیل شد. آفتاب و ساحل، دو عامل اصلی و سرمایه های خدادادی عمان بود که این کشور توانست به بهترین شکل ممکن از آن ها استفاده و برای خود درآمد هنگفتی در کنار ذخایر انرژی مهیا کند.

1. https://ooc.om/?page_id=۳۱۳۶

2. <https://omansail.com/about-programmes/>

3. <https://asians2020.techno293.org/al-mussanah-sports-city>

سواحل دریای خزر با قدمت چند هزار ساله و دارا بودن یادگارهایی از تمدن‌های مهم بشری، تفرجگاه‌ها، آثار باستانی و اماکن جذاب گردشگری مورد توجه جهانیان، به‌ویژه افراد علاقه‌مند به سیر و سیاحت و طبیعت‌گردی قرار داشته و دارد.

دریای خزر بزرگ‌ترین دریاچه جهان و از مهم‌ترین ظرفیت‌های ایران در این حوزه به شمار می‌آید. بندر انزلی مهم‌ترین بندر دریای خزر به دلیل همجواری با سایر بنادر ساحلی خزر و دسترسی آن به بنادر اروپایی از موقعیت اقتصادی کم‌نظیری برخوردار است. جاذبه‌های فراوان تفریحی، گردشگری، تاریخی، آب‌وهوای مناسب و نزدیکی به فرودگاه بین‌المللی رشت و گرگان، دسترسی به امکانات حمل‌ونقل دریایی، زمینی و هوایی موجب تبدیل این منطقه به منطقه ویژه اقتصادی و منطقه آزاد شده است. پتانسیل‌های گردشگری دریایی خزر، به‌ویژه در بعد ورزشی با توجه به موقعیت‌های خاص جغرافیایی و دسترسی دوسویه‌اش به دریا و کشورهای طالب به دریای آزاد، آذربایجان و ترکمنستان از مزیتی نسبی در توسعه گردشگری دریایی آن به‌شمار می‌رود. مجاورت این دریا با سه استان شمالی گیلان، مازندران و گلستان موقعیت مناسبی برای دسترسی این استان‌ها به دریا فراهم کرده است و هر سال در فصل گرم چندین میلیون مسافر از شهرهای مختلف به این منطقه سفر می‌کنند. اما آنچه در این منطقه بیشتر مورد توجه قرار دارد، گردشگری ساحلی است. با برطرف کردن مشکلات استان‌های شمالی ایران می‌توان برای جذب گردشگر ورزشی دریایی و ساحلی اقدام کرد. طبعاً چنین امری موجب توسعه اقتصادی در منطقه می‌شود و فعالیت جانبی گسترش می‌یابد و در کنار آن اشتغال و ارزش افزوده ایجاد می‌شود.

در ایران، هم از نظر ساحل‌سازی و هم از نظر جذب توریست خارجی در سواحل خزر به شکل ضعیفی برخورد شده است.

در شمال ایران، دریای خزر، خط ساحلی زیبایی با سواحل شنی و آب‌های آرام فراهم می‌کند. این منطقه برای فعالیت‌هایی مانند شنا، جت‌اسکی سواری، موج‌سواری، اسکی روی آب، ماهیگیری و قایقرانی مناسب است. زیبایی‌های دیدنی دریای خزر و آب‌وهوای مطبوع آن را به مقصدی جذاب برای علاقه‌مندان به ورزش‌های دریایی و ساحلی تبدیل کرده است.

توجه به شرایط طبیعی این دریاچه یا به عبارتی نوسان‌های ادواری سطح آب این دریا در توسعه زیرساخت‌های ورزشی می‌بایستی مورد توجه قرار گیرد؛ چراکه این نوسانات باعث شده است در سالیان گذشته بسیاری از برنامه‌ریزی‌ها و سرمایه‌گذاری‌های بخش‌های دولتی و خصوصی در حاشیه این دریا بدون توجه به این مسئله صورت گیرد که پیامد آن را در سال‌های گذشته، به‌صورت آب‌گرفتگی تخریب بسیاری از تأسیسات شاهد باشیم. به همین سبب، افزایش سطح آب دریای خزر، به‌ویژه در دهه ۱۳۷۰ موجب مشکلات اجتماعی در سواحل آن شده است که آثارش هنوز هم وجود دارند.

شواهد تاریخی حاکی از آن است که سطح دریای خزر دارای نوسان‌های بسیار شدید و قابل توجهی بوده و به همین دلیل هم‌زمان با نوسان‌های سطح آب آن در ادوار گذشته، خط ساحلی‌اش نیز به‌دفعات تغییر کرده است. به‌موازات پسروری دریا، تأسیسات و سکونتگاه‌های زیادی در این عرصه‌ها مستقر شدند که به‌دنبال افزایش سطح آب دریا و پیشروی مجدد آب، بسیاری از این تأسیسات و سکونتگاه‌ها به زیر آب رفته و خسارت‌های اقتصادی و اجتماعی عدیده‌ای بر ساحل‌نشینان تحمیل شده است.

تجارب کشورهای حاشیه دریای خزر

کشورهای حاشیه دریای خزر از جمله نوار ساحلی شمال کشور ترکمنستان در منطقه آوازه، کار ساخت و تجهیز آن را برای ایجاد سایت گردشگری و جذب گردشگران داخلی و خارجی آغاز نموده که بخشی از آن به گردشگری دریایی اختصاص دارد.

منطقه گردشگری آوازه ترکمنستان که از سال ۲۰۰۷ میلادی کار و تجهیز آن آغاز شده است در اوایل سال ۲۰۱۳ میلادی با حضور رئیس‌جمهوری این کشور، مرحله‌ای از پروژه عظیم ساخت‌وساز گردشگری خود را به بهره‌برداری رساند که بخشی عظیمی از آن نیز به گردشگری ورزشی دریایی تعلق دارد. دولت ترکمنستان برای توسعه این منطقه بیش از دو میلیارد دلار هزینه و سرمایه‌گذاری کرده است و این سایت تحت عنوان مجتمع تفریحی گردشگری و سرگرمی موسوم به «آوازه» (آواز) در مسیر «ایپوک یولی (جاده ابریشم)» متعلق به وزارت خارجه ترکمنستان راه‌اندازی شد که علاوه بر جذب توریست داخلی، اقدام به جذب توریست خارجی از اروپای مرکزی و کانادا می‌کند. این سایت عظیم گردشگری که پنج استان این کشور را تحت تأثیر خود دارد، در مجموع ۱۵ طرح شامل هتل تأسیسات زیربنایی، رفاهی، عمرانی را در منطقه ملی آوازه ترکمنستان به‌دنبال دارد. مساحت کلی مجموعه گردشگری آوازه (آوازا)، پنج هزار هکتار است که ۲۶ کیلومتر از ساحل دریای خزر را در بر می‌گیرد و قرار است پذیرای سالیانه هشتاد هزار گردشگر داخلی و خارجی باشد. در همین حال، احداث حدود سی هتل و اجرای پروژه‌های مختلف در ارتباط با صنعت، گردشگری، تفریحی درمانی و ورزشی از قبیل احداث فرودگاه بین‌المللی و احداث اتوبانی به طول ۲۶ کیلومتر است. طبق برنامه توسعه قرار است در این منطقه بیش از شصت هتل در سطح جهانی احداث شود که تأسیسات ورزشی به ویژه مجتمع ورزشهای زمستانی و مسابقات رشته‌های آبی نیز جزء این برنامه‌اند. کارشناسان بین‌المللی صنعت گردشگری معتقدند که دولت ترکمنستان با سرمایه‌گذاری کلان قصد دارد در آینده منطقه ملی گردشگری آوازه را به یک منطقه آزاد گردشگری و تجاری در ساحل دریای خزر تبدیل کند. دست‌اندرکاران ایجاد این منطقه ملی گردشگری قصد دارند با ارائه تسهیلات مانند صدور ویزا، معافیت از مالیات، اختصاص زمین، تسهیلات اداری و ثبت شرکت و... در کنار ایجاد فضای سبز و گل و گیاه در مساحت ۱۳۰۰ هکتار، اماکن و تأسیسات مدرن و مجهز ورزشی برای برگزاری مسابقات آبی و ساحلی بین‌المللی در منطقه ملی گردشگری آوازه ایجاد کنند.^۱

1. https://tk.wikipedia.org/wiki/Awaza_milli_sy/C3/BDahat/C3/Avylyk_zolagy.

ط) چالش‌های توسعه ورزش‌های دریامحور

۱. چالش‌های ساختاری - مدیریتی

۱.۱. ضعف در مدیریت کلان

➤ یکی از مهم‌ترین مشکلات و چالش‌های کنونی توسعه ورزش‌های دریامحور در کشور فقدان سیاستگذار و عدم هم‌افزایی (پیوند نهادی) است. پراکنده کاری و فقدان فرماندهی واحد مقتدر در نظام سیاستگذاری و برنامه‌ریزی توسعه ورزش‌های دریامحور، ناهماهنگی و نبود ارتباط منسجم بین دستگاه‌های مختلف از جمله وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون‌های ورزشی، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و... کاملاً مشهود است.

➤ فقدان یا مشخص نبودن نقشه راه ایجاد و گسترش رشته‌های ورزشی دریامحور؛
➤ تک‌بعدی‌نگری درون‌سازمانی و ورزشی اندیشیدن صرف وزارت ورزش و جوانان و عدم توجه به ظرفیت‌های گردشگری ورزشی.

۱.۲. ضعف بدنه کارشناسی

➤ نبود منابع انسانی متخصص در بخش ورزش‌های دریامحور اعم از دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی؛
➤ به کارگیری افراد ضعیف در رأس فدراسیون‌ها و به ویژه انجمن‌های مرتبط با ورزش‌های دریامحور.

۱.۳. ضعف سازوکارهای نظارتی و تنظیم‌گری

➤ گران بودن استفاده از تجهیزات و خدمات مرتبط با برخی رشته‌های ورزشی دریامحور برای عموم مردم؛
➤ نبود نظارت بر تأسیسات ورزشی دریامحور و پایین بودن و گرانی کیفیت خدمات ارائه‌شده، به‌ویژه در مناطق آزاد کیش، قشم و انزلی؛
➤ عدم ساماندهی قیمت خدمات تأسیسات و مؤسسات ورزشی دریامحور در فصول مختلف بسته به بازار عرضه و تقاضا؛
➤ عدم نظارت مستمر و کافی به فعالیت‌های ورزشی دریامحور و سودجویی افراد حاضر در سایت‌های گردشگری از این موضوع.

۱،۴. عدم مردمی سازی

➤ نبود تشکل های قوی صنفی و اتحادیه های مرتبط با صنعت گردشگری ورزشی دریامحور.

۱،۵. بی توجهی به گروه های خاص

➤ عدم توجه به استفاده از ظرفیت های مردم در توسعه باشگاه های ورزشی دریامحور.

۱،۶. خلأ پژوهش

➤ خلأ تحقیقات و پژوهش های گردشگری دریایی با زمینه های فرهنگی، اجتماعی و طبیعی.

۲. چالش های فرهنگی – اجتماعی

۲،۱. چالش های فرهنگی – اجتماعی

توسعه ورزش های دریامحور، مستلزم وجود فرهنگ مناسب در جامعه است. با توجه به اینکه فرهنگ این نوع ورزش ها در ایران هنوز در مراحل اولیه توسعه قرار دارد، اجرای این سیاست با چالش های زیر همراه است:

- شناخت محدود مردم از رشته های مرتبط با ورزش های دریامحور؛
- عدم معرفی جاذبه ها و مقصدهای گردشگری ورزشی دریامحور در بعد داخلی و بین المللی؛
- عدم آشنایی ساحل نشینان با فواید و مزایای فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و... سرمایه گذاری در رشته های ورزشی دریامحور؛
- نبود اقلام تبلیغاتی مناسب و حضور فعال نداشتن در رسانه های بین المللی مرتبط با ورزش های دریامحور (رسانه های تصویری، شنیداری و نوشتاری)؛
- نداشتن وبسایت های تأثیرگذار چندزبانه گردشگری برای معرفی جاذبه های ورزش های دریامحور کشور؛
- بی توجهی به ترویج فرهنگ سفر گروهی در کشور برای گردشگری ورزشی دریامحور؛
- دعوت نکردن از شخصیت های مهم بین المللی از جمله هنرمندان و ورزشکاران برای معرفی بیشتر ظرفیت های گردشگری دریایی و ورزش های دریامحور.

۲،۲. نبود نگاه تمدنی

- نادیده گرفتن ظرفیت های ورزش های دریامحور و گردشگری ورزشی دریایی در ارتباطات میان فرهنگی؛
- نبود برنامه ریزی مشخص برای حضور در نمایشگاه های بین المللی مرتبط با ورزش های دریامحور و گردشگری ورزشی در سطح بین المللی.

۲,۳. تصویر نامناسب ایران در فضای بین‌المللی

➤ تصور ذهنی گردشگران خارجی برای سفر به ایران بر اثر تبلیغات سوء رسانه‌های تبلیغاتی.

۲,۴. عدم توجه به جاذبه‌های بومی - سنتی (تلفیق گردشگری و بازی‌های سنتی و محلی)

۲,۵. رویکرد منفعلانه در توسعه همکاری‌های ظرفیت‌ساز ورزش‌های دریایی ساحلی در

معاهدات و عهدنامه‌های بین‌المللی

۳. چالش‌های اقتصادی - بازاریابی

۳,۱. ضعف در ارائه تسهیلات

➤ واگذار نکردن تسهیلات مناسب توسط بانک‌های عامل برای ایجاد تأسیسات ورزش‌های دریامحور و گردشگری ورزشی دریامحور؛

➤ دیوان‌سالاری (بروکراسی) شدید حاکم در رابطه با واگذاری مجوزهای تأسیسات گردشگری دریایی توسط سازمان میراث فرهنگی و سایر دستگاه‌ها (شهرداری‌ها، وزارت مسکن و راه شهرسازی، وزارت نیرو و غیره)؛

➤ عدم تمایل بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری به علت عدم سودآوری، تصدی‌گری دولت، حمایت ناکافی دولت و اقدامات سلیقه‌ای و محدودکننده از سوی برخی مقامات غیرمسئول؛

➤ تعیین نکردن تکلیف بخشودگی مالیاتی برای تأسیسات گردشگری ورزشی دریایی؛

➤ بلا تکلیفی نحوه محاسبه مالیات بر ارزش افزوده در تأسیسات گردشگری ورزشی دریایی؛

➤ تسهیل نکردن شرایط صدور روادید برای گردشگران خارجی و کاهش قیمت روادید، به خصوص برای گردشگران ورزشی.

۳,۲. کم توجهی به توسعه زیرساخت‌ها و تجهیزات ورزشهای دریایی

توسعه ورزش‌های دریایی و ساحلی، مستلزم وجود زیرساخت‌های مناسب مانند وجود مکان‌های اقامتی برای گردشگران و... است. در حال حاضر بیشترین فعالیت در عرصه سواحل کشور، مربوط به محدوده‌های شهری و روستایی و تأسیسات بندری و نظامی است که همه این‌ها حدود ۵ درصد از ظرفیت سواحل ایران را به خود اختصاص داده‌اند و حدود ۹۵٪ از این ظرفیت مورد توجه قرار نگرفته است.^۱

با توجه به اینکه ایران در زمینه زیرساخت‌های ورزش‌های دریایی و ساحلی با کمبودهایی مواجه است، اجرای این سیاست با چالش‌های زیر همراه خواهد بود:

➤ سهم ناچیز در گردشگری دریایی ورزشی؛ در سال ۲۰۱۵ رشد صنعت گردشگری به ۵۰ میلیارد دلار رسید که عمدتاً مرتبط با گردشگری دریایی است. در مقابل شاهد درآمد ناچیز این صنعت در ایران هستیم.

➤ عدم حضور ایران در بین سی کشور برتر جهان در بازار سازندگان لوازم ورزشی مرتبط با دریا. به عنوان نمونه پیش‌بینی می‌شود بخش بازار تجهیزات مربوط به رشته ورزشی استند آپ پدل برد به عنوان یکی از رشته‌های جذاب المپیک، تا سال ۲۰۳۱ به ۲۸۲۰.۳۹ میلیون دلار برسد. بازار تجهیزات این رشته مهیج ورزشی در منطقه در اختیار کشورهای چین، ژاپن، تایوان، کره، هند و استرالیا است.^۱

۳،۳. کمبود منابع مالی

اجرای سیاست دریامحور در حوزه ورزش‌های دریایی و ساحلی، مستلزم تخصیص منابع مالی کافی است. با توجه به شرایط اقتصادی کشور، تأمین این منابع می‌تواند چالش برانگیز باشد.

۳،۴. نبود جاذبه‌های دست‌ساز و مصنوعی در سواحل

نبود جاذبه‌های دست‌ساز و مصنوعی در سواحل و جزایر دریایی مانند پل‌های طولی، تونل‌های زیر آب و آکواریوم‌های بزرگ دریایی که با تلفیق فناوری و جاذبه‌های طبیعی، جاذبه‌هایی را خلق می‌کند که می‌تواند در جذب گردشگر دریایی مؤثر باشد.

۴. چالش‌های سیاستی

➤ فعالیت حداقلی فراکسیون گردشگری مجلس و عدم نقش‌آفرینی مطلوب در کمک به تصویب طرح‌ها و لوایح مربوط به بخش گردشگری دریامحور؛

➤ عدم نظارت مستمر مجلس شورای اسلامی نسبت به فعالیت‌های نهادهای متولی گردشگری دریایی؛

➤ کم‌توجهی وزارت ورزش و جوانان و نبود برنامه اجرایی مشخص در ایجاد و گسترش رشته‌های ورزشی دریامحور.

1. <https://www.linkedin.com/pulse/۲۰۳۱-stand-up-paddle-board-market-size-۲۰۲۴-top-countries-nggef>.

ی) حیطه‌های توسعه دریامحور عرصه ورزش

۱. صنعت کالا، تجهیزات و لوازم ورزشی دریامحور

تولید لوازم و تجهیزات ورزش‌های دریامحور مانند: لوازم ماهیگیری، پارو، قایق و البسه ورزش‌های دریامحور.

۲. فعالیت‌ها و رویدادهای ورزش‌های دریامحور

این فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی (دریایی، ساحلی، رودخانه‌ای) با رویکرد حفظ پایداری و توجه به محیط‌زیست دریا انجام می‌شود که شامل ورزش‌های زیر است:

اول: ورزش‌های تفریحی (همگانی)

یکی از جنبه‌های ورزش‌های دریامحور، ورزش‌های تفریحی است که به آن دسته از فعالیت‌ها و حرکات جسمانی و ورزش اطلاق می‌شود که گروه‌ها و افراد به‌منظور پر کردن اوقات فراغت و ساعت‌های آزاد زندگی خود به دلخواه انتخاب کرده و به انجام آن مشغول می‌شوند.^۱ ورزش‌هایی مانند: پاراسل، پیاده‌روی در آب و ماهیگیری ورزشی.

دوم: ورزش‌های حرفه‌ای و قهرمانی

ورزش‌هایی مانند: موج‌سواری (از رشته‌های ورزشی المپیک)، بادبانی (از رشته‌های ورزشی المپیک)، اسکی روی آب، و قایقرانی با قایق‌های تندرو.

در مجموع بیش از دویست رشته ورزشی مرتبط با ورزش‌های دریامحور در دنیا وجود دارد.^۲

۳. خدمات گردشگری ورزشی دریامحور

گردشگری ورزشی، سفر برای تماشا یا شرکت در رویدادهای ورزشی و حلقه رابط دو صنعت گردشگری و ورزش است. پس به‌نظر می‌رسد گردشگری ورزشی در دو سطح کلان و خرد قابل تعریف است. با این حال این نکته مهم را باید در نظر داشت که انواع گردشگری ورزشی ترکیبی از سیاست، فرهنگ و اقتصاد است که نیازمند زیرساخت‌های مناسب و برنامه‌های راهبردی بلندمدت است. از این رو گردشگری ورزشی را «پدیده‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ناشی از تعامل منحصربه‌فرد میان فعالیت‌ها، افراد و مکان‌ها» تعریف می‌کنند.^۳

۱. بهروز عبدلی، مبانی روانی-اجتماعی تربیت بدنی و ورزش، ص ۱۵۲.

2. <https://www.surfertoday.com/surfing/the-complete-list-of-water-sports>.

3. Weed & Bull.

امروزه گردشگری ورزشی به عنوان یکی از سریع ترین بخش های در حال رشد بازار گردشگری مورد توجه است. سازمان جهانگردی جهان^۱ رشد گردشگران جهانی را ۴ تا ۴.۵ درصد در سال اعلام کرده است. در حال حاضر، درآمد بازار گردشگری ورزشی بیش از ۱۰ درصد از کل درآمد جهانی گردشگری را به خود اختصاص داده؛ اگرچه در سال ۲۰۱۶ میلادی برای برخی از مقصدها این میزان به ۲۵ یا حتی ۵۵ درصد (استرالیا و بخش هایی از نیوزیلند) هم رسیده است.

گردشگری ورزشی در کشورهای پیشرفته، بین ۱ تا ۲ درصد تولید ناخالص داخلی و ۴ تا ۶ درصد GDP صنعت گردشگری این کشورها را به خود اختصاص می دهد.

گردشگری ورزشی، و بازار آن در دهه گذشته رشد قابل توجهی داشته است. ارزش این بازار در سال ۲۰۲۰ تقریباً ۳۲۳ میلیارد دلار بود. پیش بینی می شود ارزش بازار گردشگری به ۱.۸ تریلیون دلار در سال ۲۰۳۰ برسد. دلیل این رشد افزایش برگزاری رویدادهای ورزشی و تماشاگران است. بیشترین ورزشی که برای آن سفر می شود فوتبال است. گردشگری ورزشی داخلی در سال ۲۰۳۰ چیزی در حدود ۹۸۷ میلیارد دلار از کل درآمد ۱.۸ میلیارد دلاری این بخش از صنعت گردشگری را تشکیل می دهد.^۲

ظرفیت و قابلیت های گردشگری ورزشی به لحاظ فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در محیط های دریایی و پیرامونی آن دارای اهمیت خاصی است. گردشگری دریامحور، هم در حوزه اقتصاد و هم در حوزه فرهنگی و اجتماعی در کشورهای پیشرفته دارای میدان عمل گسترده ای است. برخورداری از تعداد و انواع جاذبه های گردشگری دریامحور مانند تنوع رشته های ورزشی دریامحور از جمله ماهیگیری ورزشی و غواصی، برگزاری مسابقات ورزشی تفریحی و حرفه ای و... در کنار ارائه خدمات شناورها (شناورهای تفریحی و قایق)، خدمات پذیرایی، خدمات اقامتی، تورهای آبی، خدمات تفریحی، باغ وحش، دهکده های ساحلی تندرستی، ورزشی و... از عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی دریامحور است.

کارشناسان، گردشگری ورزشی بین المللی را یکی از دلایل اصلی رشد جهانی گردشگری می دانند. گرچه این موضوع نباید تعجب برانگیز باشد؛ چون در میانه دهه نود زمانی که از گردشگری ورزشی به عنوان «غول خفته گردشگری» یاد می شد، درباره احتمال وقوع این رشد شگرف گمانه زنی شده بود. امروزه گردشگری ورزشی از یک فعالیت جنبی و حاشیه ای در گردشگری به یک «غول اقتصادی همه جا حاضر» تبدیل شده است.^۳

گردشگری ورزشی از دامنه متنوعی از بازارهای ویژه تشکیل شده و شناخت بازارهای گردشگری ورزشی یکی از جنبه های مهم مبانی گردشگری ورزشی است.

1. WTO: World Tourism Organization.

2. <https://www.travelandtourworld.com/news/article/sports-tourism-market-to-surge-at-۱۶-۱-cagr-eyeing-usd-۱-۸-trillion-by-۲۰۳۰/>.

3. Pouder, Clark, & Fenich.

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی
مرکز تحقیقات اسلامی

چالش‌ها، فرصت‌ها و افق‌های توسعه دریامحور عرصه ورزش؛ مبتنی بر سیاست‌های کلی توسعه دریامحور مقام معظم رهبری

ایده «برندسازی مقصد» در حقیقت توضیح می‌دهد که اگر یک مقصد، برندی مثبت، قوی و قابل اطمینان به دست بیاورد، این برند به یک دارایی بسیار با ارزش تبدیل می‌شود که احتمالاً از تمام دارایی‌های ملموس آن ارزشمندتر است؛ چون تا زمانی که در ذهن بازار هدف دست‌نخورده باقی بماند، آن مقصد می‌تواند در یک حاشیه امن و سالم به جذب توجه، منابع، افراد، مشاغل و منابع مالی ادامه دهد.

هم‌اکنون ایران در شاخص گردشگری ماجراجویانه در بین ۱۶۳ کشور در رتبه ۹۱ قرار دارد که بیشتر مربوط به ورزش‌های زمستانی، غارنوردی و کوه‌نوردی، طبیعت‌گردی و دامنه‌نوردی است و سهم گردشگری ورزشی دریامحور در آن نامعلوم است. این موارد، حاکی از توجه ناکافی سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان گردشگری به اهمیت بهره‌مندی از مزایای این بازار است که به موقعیت نامناسب ایران در بازار گردشگری ورزشی منجر شده است.

1. Sato, Kim, Buning & Harada.
2. Mohamed, Afandi, Ramachandran, Shuib, & Kunasekaran.
3. Hritz & Franzidis.
4. García, Gómez, & Molina.

ک) عوامل مهم در جذب گردشگری ورزشی دریایی

۱. جاذبه‌ها

- جاذبه‌های ورزشی می‌تواند به جاذبه‌های طبیعی یا مصنوعی تقسیم شود:
- جاذبه طبیعی مانند دریاچه‌ها و دریاها؛
- جاذبه‌های مصنوعی مانند سایت‌های غواصی مصنوعی و باغ موج‌سواری.

۲. اردوگاه‌های ورزشی

اردوگاه‌ها یا کمپ‌های ورزشی ادغامی از ارائه تمرینات یا آموزش رشته‌های ورزشی خاص و در کنار آن فرصت‌های دیگر ورزشی است که با توجه به سلیقه مخاطبان برنامه‌ریزی و خدمات‌رسانی می‌کند. مانند اردوی تیم‌های ورزشی قبل از بازی‌های رسمی یا اردوهای طبیعی مانند گردش در دریا و....

موقعیت جغرافیایی، مکان و محیط مناسب و آب‌وهوای مطلوب از توانمندی‌ها و پایه‌های اصلی اردوگاه‌ها در توسعه گردشگری ورزشی محسوب می‌شوند.

این شاخه از گردشگری ورزشی که موجب شهرت منطقه گردشگری به‌عنوان مرکز برگزاری اردوهای آماده‌سازی می‌شود، چند دهه است که مورد توجه قرار گرفته و بسیاری از شهرهای اروپا، به‌ویژه مناطقی در آلمان، سوئیس و فرانسه مورد توجه تیم‌های ورزشی برای برگزاری اردو هستند.

این مراکز برگزاری اردوهای آماده‌سازی عموماً به دلایل زیر شهرت یافته‌اند:

- خدمات درخشان طب ورزشی؛
- امکانات متعدد تمرین ورزشی در سطح استانداردهای جهانی؛
- تخصص در زمینه مدیریت اردوهای ورزشی؛
- موقعیت جغرافیایی در منطقه؛
- دسترسی‌ها و شبکه حمل‌ونقل مطلوب درون‌شهری و برون‌شهری برای کاهش زمان مسافرت بین مکان استقرار و مکان‌های ورزشی؛
- ویژگی‌های طبیعی مناسب برای بعضی از ورزش‌ها؛
- کیفیت و کمیت اردوگاه‌ها؛
- آب‌وهوای مناسب و تغذیه سالم.

۳. تفریحات دریایی

بسیاری از مناطق و کشورها فرصتی را برای تفریحات آبی - دریایی ایجاد می کنند؛ مانند جزایر هاوایی برای پرداختن به موج سواری و جزیره کیش برای پرداختن به فعالیت های تفریحی مانند اسکی روی آب، غواصی و نایت دایو.

۴. تورهای ورزشی

تورهای ورزشی می تواند شامل بازدید از اماکن ورزشی یا شرکت در مسابقات خاص به عنوان بازدید کننده یا تورهای علمی باشد.

۵. رویدادهای ورزشی

بالاترین عامل جذب گردشگر، برگزاری رویدادهای ورزشی و جذب گردشگران در قالب ورزشکار، مربی، سرپرست و همراهان تیم و تماشاچیان از سایر کشورها می باشد.

راهکارهای پیشنهادی (تقنینی، نظارتی و سیاستی)

مهم‌ترین راهکارهای پیشنهادی مبتنی بر سیاست‌های کلان توسعه دریامحور ابلاغی مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی) عبارتند از:

۱. تقویت نقش حاکمیتی: تدوین نقشه راه و برنامه عملیاتی گسترش رشته‌های ورزشی دریامحور با رویکرد سیاست‌گذاری یکپارچه و هم‌افزایی نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط توسط وزارت ورزش و جوانان با الحاق به نظام جامع باشگاه‌داری جمهوری اسلامی ایران.
۲. توسعه زیرساخت‌ها: تسهیل صدور مجوز برای ساخت اماکن ورزشی ساحلی و صدور مجوزهای لازم برای واردات امکانات و تجهیزات مورد نیاز رشته‌های ورزشی دریامحوری که مشابه داخلی ندارند برای باشگاه‌های متقاضی با معافیت حقوق ورودی و با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار توسط وزارت ورزش و جوانان با همکاری صنعت، معدن و تجارت با الحاق به نظام جامع باشگاه‌داری جمهوری اسلامی ایران.
۳. افزایش مشارکت مردمی: تخصیص درصدی از عوارض بنادر به توسعه ورزش‌های دریامحور و ایجاد تسهیلات مالی از سوی بانک مرکزی.
۴. تسهیل سرمایه‌گذاری: حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری‌محور و جذب سرمایه داخلی و خارجی و الحاق حکم بومی‌سازی و حمایت از تولید تجهیزات مورد نیاز رشته‌های ورزشی دریامحور با استفاده از منابع موضوع ماده (۱) قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب (۱۴۰۱/۰۲/۱۱) به نظام جامع باشگاه‌داری جمهوری اسلامی ایران.
۵. طرح جامع توسعه دریامحور: پهنه‌بندی دریا، کرانه و پس‌کرانه برای تعیین سهم‌بندی حوزه‌های مختلف با تأکید بر هویت ایرانی - اسلامی.
۶. ارتقا سرمایه انسانی: آموزش مربیان متخصص و ایجاد پایگاه‌های نوآوری.
۷. همکاری‌های بین‌المللی: تسهیل صدور روادید برای گردشگران ورزشی و الحاق برگزاری رویدادهای منطقه‌ای به نظام جامع باشگاه‌داری جمهوری اسلامی ایران مانند برگزاری سالانه و دوره‌ای رویدادهای ملی و بین‌المللی ورزشی دریامحور در سواحل مکران و جزایر تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی.
۸. حمایت از سرمایه‌گذاران بومی: الحاق حکم تأسیس و بهره‌برداری باشگاه‌های دریایی و ساحلی در اراضی ساحلی و حریم ۶۰ متر با رعایت ملاحظات محیط‌زیستی و احداث سازه‌های سبک توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به لایحه نظام جامع باشگاه‌داری جمهوری اسلامی ایران.

توصیه‌های سیاستی (راهکارهای مبتنی بر سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری)

سیاست ابلاغی مقام معظم رهبری (دامت بر کاته):

۱. سیاست‌گذاری یکپارچه امور دریایی و تقسیم کار ملی و مدیریت چابک و کارآمد دریا به منظور بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های دریا، برای احراز جایگاه شایسته جهانی و رتبه اول در منطقه

اقدامات پیشنهادی

۱- تقویت نقش حاکمیتی نظام

- تدوین نقشه راه و برنامه عملیاتی گسترش رشته‌های ورزشی دریامحور با رویکرد سیاست‌گذاری یکپارچه و هم‌افزایی نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط توسط وزارت ورزش و جوانان با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با محوریت و نظارت کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی.

- تشکیل کارگروه گردشگری ورزشی دریامحور در ذیل کمیته ورزش و جوانان کمیسیون فرهنگی و استفاده از آن برای کمک به تصویب طرح‌ها و لوایح مربوط به بخش گردشگری ورزشی دریایی، به‌ویژه در عرصه ورزش و موارد زیر:

- تعیین تکلیف بخشودگی مالیاتی برای تأسیسات گردشگری ورزشی دریایی؛
- ملزم ساختن دولت برای تدوین آیین‌نامه‌های حمایتی از گردشگری ورزشی دریایی و ارائه تسهیلات بانکی و غیره؛

- تسریع در واگذاری تصدیگری‌های دولتی در بخش گردشگری دریایی به بخش خصوصی؛
- تشکیل کمیته ملی دیپلماسی دریایی و هم‌افزایی و هماهنگی دستگاه‌های اجرایی و سفارتخانه‌ها؛
- استفاده از ظرفیت توافق‌نامه‌های راهبردی بلندمدت با کشورهای هدف در زمینه فرصت‌های همکاری اقتصادی و فناورانه دریایی؛

- توجه به سهم گردشگری دریایی ورزشی در قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (لایحه آن در مجلس شورای اسلامی در دست بررسی است)؛
- اصلاح قوانین مربوط به صدور مجوزهای شناورهای ورزشی و واگذاری آن به وزارت ورزش و جوانان؛

- توسعه رشته‌های ورزشی ساحلی و دریامحور با تأکید بر حفظ و صیانت از محیط‌زیست دریایی؛

- حمایت از برگزاری رویدادهای ملی و بین‌المللی ورزش‌های دریایی و ساحلی؛

- احیای فدراسیون ورزش‌های دریایی و ساحلی؛

ظرفیت‌هایی که از طریق این فدراسیون می‌توان ایجاد نمود:

- اجرای رویدادها و ایده‌های جذاب و نوآورانه در نوار ساحلی؛
- تبدیل پرشتاب استفاده از دریا به فرهنگ عمومی؛
- افزایش هدفمند نشاط ساحلی؛
- کمک به تقویت مؤلفه اجتماعی اقتصاد آبی؛
- کمک به احداث سازه‌های ساحلی با رویکرد ورزش؛
- کمک به اعتلای گردشگری دریامحور.

این فدراسیون در سال ۱۴۰۱ تشکیل و علی‌رغم عملکرد مطلوب و در راستای سیاست کاهش تعداد فدراسیون‌های ورزشی کشور در سال ۱۴۰۳ به دستور وزیر وقت ورزش و جوانان منحل گردید.

سیاست ابلاغی مقام معظم رهبری (دامت برکاته):

۲. توسعه فعالیت‌های اقتصادی دریامحور و ایجاد قطب‌های توسعه دریایی پیشران در سواحل، جزایر و پس کرانه‌ها؛ به گونه‌ای که نرخ رشد اقتصادی در حوزه فعالیت‌های دریامحور (اقتصاد دریامحور) طی ده سال همواره حداقل دو برابر نرخ رشد اقتصادی کشور باشد.

اقدامات پیشنهادی

توسعه زیرساخت‌های ورزشی دریامحور

(۳۲)

- تسهیل اعطای مجوز اماکن ورزشی دریامحور در مناطق ساحلی کشور (باشگاه‌های دریایی، پایانه‌های گردشگری تفریحی ورزشی (مارینا)، کشتی‌های تندرستی و...) با محوریت اشتغال‌آفرینی و بهبود کیفیت خدمات ورزشی دریامحور؛
- ظرفیت‌سازی احداث حداقل یک کمپ/قطب ورزش‌های ساحلی به همراه زیرساخت‌های لازم در هر استان ساحلی با محوریت بخش خصوصی؛
- طراحی سراچه‌ها (سوییت) ساحلی که امکان اقامت و پرداختن به فعالیت‌های ورزش‌های دریایی مانند صید ورزشی ماهی را میسر می‌سازد.

پیشنهاد پروژه: احداث دهکده ورزش دریایی و ساحلی مکران «مکران پارک» با ویژگی های زیر:

۱. اولین پارک آبی دریایی کشور؛
۲. استادیوم ساحلی (سازه سبک) با رویکرد میزبانی از رویدادهای بین المللی ساحلی؛
۳. زمین های ساحلی تمرینی برای ارائه خدمت به ده رشته ورزشی ساحلی؛
۴. اولین سایت غواصی مصنوعی کشور با رویکرد موزه زیر آب؛
۵. اولین سایت اختصاصی ماهیگیری ورزشی کشور؛
۶. اولین سایت اختصاصی اسکی روی شن کشور؛
۷. شناگاه (پلاژ) اختصاصی آقایان؛
۸. شناگاه اختصاصی بانوان؛
۹. اسکیت پارک ساحلی؛
۱۰. اسکله ورزش های قایقی و بادبانی؛
۱۱. سایت ورزش های هوایی؛
۱۲. اقامتگاه های فصلی در کرانه و جنگل حراء با رعایت ملاحظات محیط زیستی؛
۱۳. فضاهای فرهنگی ساحلی (مسجد، کتابخانه، مراکز آموزشی و...)
۱۴. آمفی تئاتر و سینمای ساحلی؛
۱۵. رستوران ها و کافه های ساحلی؛
۱۶. درمانگاه ساحلی با رویکرد امداد رسانی و ارائه خدمات به ورزشکاران و گردشگران.

رشته های ورزشی مکران پارک

۱. موج سواری؛
۲. بادبانی؛
۳. قایق های تندرو؛
۴. جت اسکی و فلای بورد؛
۵. ماهیگیری؛
۶. غواصی؛
۷. پاراسل؛
۸. استنداپ پدل و پدل بورد؛
۹. فوتبال ساحلی؛
۱۰. والیبال ساحلی؛
۱۱. هندبال ساحلی؛
۱۲. کشتی ساحلی؛

۱۳. بدمینتون ساحلی؛
۱۴. تنیس ساحلی؛
۱۵. فوتوالی؛
۱۶. سبک تاکرا ساحلی؛
۱۷. راگبی ساحلی؛
۱۸. کبده ساحلی؛
۱۹. اسکیت و اسکیت بورد؛
۲۰. پیاده روی در آب؛
۲۱. چندگانه دریایی؛
۲۲. ورزش های هوایی؛
۲۳. رشته های ورزشی ترکیبی ساحلی با محوریت آمادگی جسمانی؛
۲۴. ورزش های ماجراجویانه و بامانع ساحلی؛
۲۵. ورزش های بومی و محلی.

فرصت های بالقوه پروژه:

۱. امکان استفاده از ظرفیت های رسانه ای و تبلیغاتی ورزش در جهت معرفی و فرهنگ سازی سواحل مکران؛
۲. امکان اخذ میزبانی رویدادهای معتبر بین المللی و استفاده از ظرفیت این رویدادها در جهت توسعه گردشگری و اقتصاد این منطقه؛
۳. امکان برگزاری طیف وسیعی از رویدادهای ملی و منطقه ای ورزشی؛
۴. امکان برگزاری اردوهای آماده سازی تیم های ملی ورزش های مختلف دریایی و ساحلی در این منطقه؛
۵. امکان برگزاری اردوهای گردشگری ورزشی و میزبانی از همایش ها و نشست های گروه های مختلف اجتماعی.

جهت تحقق این موارد و به منظور توسعه گردشگری ورزشی دریامحور، وزارتخانه های جهاد کشاورزی و راه و شهرسازی موظف گردند با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ضمن شناسایی عرصه های مورد نیاز نظیر موج شکن ها و اسکله های صیادی قابل واگذاری به باشگاه های ورزشی خصوصی فعال در عرصه گردشگری (به جز مناطق آزاد تجاری - صنعتی)، دستورالعمل اجرایی نحوه در اختیار قرار دادن این عرصه ها و اسکله ها را با رعایت ملاحظات محیط زیستی و آمایش سرزمینی را تهیه و برای تصویب به هیئت وزیران ارائه نمایند.

افزایش مشارکت مردمی

افزایش سهم بخش غیردولتی از طریق حمایت مالی و تسهیل جذب استفاده از منابع مالی در جهت ارتقای توان و ارزش آفرینی فعالیت‌های ورزشی دریامحور

- تخصیص درصدی از عوارض گمرکی بنادر به توسعه رشته‌های ورزشی دریامحور

به عنوان نمونه:

۱. سازمان‌های مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی مستقر در مناطق ساحلی موظف گردند سالانه بیست صدم درصد از درآمد حاصل از سود بازرگانی واردات به این مناطق را صرف تأمین و توسعه خدمات ورزشی این مناطق نمایند.

۲. شهرداری‌ها، دهیاری‌ها، فرمانداری‌ها، مناطق عشایری و مناطق آزاد تجاری - صنعتی مجاور دریا (ساحلی)، مکلفند گردند یک درصد از عوارض و جریمه‌های آلاینده‌گی دریافتی از محل ماده (۲۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده (عوارض سبز)، خود را صرف اجرای طرح‌های مرتبط با توسعه ورزش‌های دریایی نمایند.

- ظرفیت‌سازی قانونی به منظور ارائه تسهیلات مالی جهت توسعه رشته‌های ورزشی دریامحور

جهت تحقق موارد فوق بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بایستی موظف گردد جهت حمایت از متقاضیان ارائه خدمات گردشگری ورزشی براساس معرفی‌نامه وزارت ورزش و جوانان، آیین‌نامه تسهیلات بانکی بلندمدت به شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات گردشگری ورزشی را تهیه و به تصویب شورای پول و اعتبار برساند.

سیاست ابلاغی مقام معظم رهبری (دامت برکاته):

۳. تسهیل و توسعه سرمایه‌گذاری و مشارکت داخلی و خارجی با ایجاد زیرساخت‌های لازم نرم‌افزاری و سخت‌افزاری (حقوقی، اقتصادی، زیربنایی و امنیتی)

اقدامات پیشنهادی

۱. ظرفیت‌سازی قانونی به منظور ارائه تسهیلات مالی جهت توسعه رشته‌های ورزشی دریامحور؛

۲. حمایت ویژه از شرکت‌های دانش‌بنیان، خلاق و فناور مرتبط به منظور تولید تجهیزات مورد نیاز توسعه ورزش‌های دریایی و ساحلی؛

جهت تحقق این اقدام می‌بایستی شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان مرتبط با ورزش‌های دریایی و ساحلی مستقر در جزایر و مناطق ساحلی دارای بیش از ۵۰ نفر نیروی انسانی متخصص و با سابقه فعالیت بیش از پنج سال، می‌توانند در صورت تشکیل مشارکت (کنسرسیوم) با دانشگاه‌ها و شرکت‌های داخلی و خارجی مشروط به تعلق اکثریت سهام آن به شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان داخلی، تا چهل درصد (۴۰٪) از هزینه فعالیت‌های تحقیق و توسعه خود را در ازای ارائه اسناد اثبات‌کننده، کمک دریافت کنند.

۳. بسترسازی برای مشارکت بخش خصوصی در ارائه خدمات بانکرینگ^۱ (سوخت‌رسانی و سوخت‌دهی) و خدمات جانبی در بنادر و جزایر کشور به قایق‌های ورزشی.

سیاست ابلاغی مقام معظم رهبری (دامت برکاته):

۴. تدوین طرح جامع توسعه دریامحور با پهنه‌بندی دریا، کرانه و پس کرانه و تعیین سهم و جغرافیای جمعیت، تجارت، صنعت، کشاورزی و گردشگری، خصوصاً در سواحل و جزایر جنوب و بالاخص سواحل مکران با تأکید بر هویت ایرانی - اسلامی طی حداکثر یک سال پس از ابلاغ سیاست.

اقدامات پیشنهادی

۱. ایفای سهم در تدوین و اجرای طرح جامع توسعه دریامحور با محوریت گردشگری ورزشی؛
۲. تعیین محورهای گردشگری ورزشی دریایی در سواحل و جزایر خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر؛
۳. توسعه رشته‌های دریایی ارزان‌قیمت مانند استندآپ و پدل بورد در مدارس شهرهای ساحلی.

سیاست ابلاغی مقام معظم رهبری (دامت برکاته):

۵. بهره‌برداری حداکثری و بهینه از ظرفیت‌ها، منابع و ذخایر زیست‌بوم دریایی با ممانعت از تخریب محیط‌زیست دریایی به‌خصوص توسط کشورهای دیگر

اقدامات پیشنهادی

۱. استفاده از ظرفیت‌های رسانه‌ای و تبلیغاتی حوزه ورزش در جهت فرهنگ‌افزایی و کاهش مخاطرات محیط‌زیستی دریاها و سواحل کشور.

1. Bunkering

سیاست ابلاغی مقام معظم رهبری (دامت برکاته):

۶- تأمین و ارتقاء سرمایه انسانی و مدیریت متعهد و کارآمد و ایجاد پشتوانه علمی، آموزشی و پژوهشی برای توسعه دریامحور و زیست بوم نوآوری و فناوری دریایی

اقدامات پیشنهادی

۱. آموزش و تربیت مربیان ورزشی متخصص رشته‌های ورزشی دریامحور در استان‌های ساحلی کشور؛
۲. ایجاد پایگاه دائمی نوآوری ورزش‌های دریامحور در استان هرمزگان؛
۳. حمایت و ارائه تسهیلات مناسب برای پژوهش‌ها و اختراعات کاربردی.

سیاست ابلاغی مقام معظم رهبری (دامت برکاته):

۷. توسعه همکاری‌های اقتصادی، تجاری و سرمایه‌گذاری در طرح‌های بزرگ‌مقیاس و دانش‌بنیان زیرساختی، تولیدی و خدماتی با کشورهای همسایه و سایر کشورها به‌منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های دریایی و حضور مؤثر در معابر بین‌المللی و دستیابی به موقعیت قطب‌های منطقه‌ای

اقدامات پیشنهادی

۱. برگزاری رویدادهای بین‌المللی و منطقه‌ای دریایی و ساحلی در خلیج فارس و دریای خزر با محوریت ارزآوری و ایجاد رونق اقتصادی در سواحل و جزایر کشور؛
۲. حمایت ویژه از شرکت‌های دانش‌بنیان مرتبط برای حضور در نمایشگاه‌ها و رویدادهای بین‌المللی و الزام نهادهای ورزشی بر استفاده حداکثری از توان ایشان؛
۳. تسهیل صدور روادید برای گردشگران ورزشی توسط وزارت امور خارجه با همکاری وزارت کشور.

سیاست ابلاغی مقام معظم رهبری (دامت برکاته):

۸. حمایت از سرمایه‌گذاران بومی و محلی در طرح‌های توسعه‌ای و حمایت از فعالان اقتصادی و بنگاه‌های کوچک و متوسط جوامع محلی در حوزه‌های مختلف از جمله صیادی، کشاورزی، صنعتی و گردشگری

اقدامات پیشنهادی

۱. شناسایی فرصت‌ها و طراحی بسته‌های سرمایه‌گذاری با محوریت گردشگری ورزشی دریامحور؛
۲. تشکیل بانک اطلاعات و حمایت از فعالان اقتصادی حوزه ورزش‌های دریامحور؛
۳. عدم تمرکزگرایی و مشارکت دادن به جامعه محلی در تصمیم‌گیری‌ها و اشتغال‌زایی محلی در فعالیت‌ها.

۱. قرآن کریم
۲. ابن خلدون، عبدالرحمن، مقدمه ابن خلدون، ترجمه محمد پروین گنابادی، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چ ۱۳، ۱۳۹۱.
۳. اصفهانی، نوشین، جهانگردی ورزشی، انتشارات عصر انتظار، ۱۳۸۰.
۴. الیوت، جیمز، مدیریت، توریسم، ترجمه مهدی جمشیدیان و اکبر مهدی پور، انتشارات مانی با همکاری سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان، ۱۳۷۹.
۵. بول، آدریان، اقتصاد سفر و جهانگردی، ترجمه صباغ کرمانی، تهران، نشر نی، ۱۳۸۳.
۶. جهان تیغ، سعید، شیبانی، امین عیسی، گلستانه، فرشته، موانع و راهکارهای ایجاد دهکده ورزش‌های آبی و ساحلی در سواحل مکران (مطالعه موردی: سواحل چابهار)، همایش ملی توسعه سواحل مکران و اقتدار دریایی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱.
۷. خاکساری، علی، شناخت صنعت جهانگردی، مؤسسه آموزش، مطالعات و مشاوره سیاحتی، ۱۳۷۷.
۸. _____، مدیریت و اقتصاد حمل و نقل صنعت جهانگردی، مؤسسه آموزش، مطالعات و مشاوره سیاحتی، ۱۳۷۷.
۹. درویشی، ابوالفضل، دوستی، مرتضی، باقریان، بهزاد، «موانع سیاسی توسعه گردشگری ورزش‌های ساحلی استان مازندران»، مجله علوم و فنون دریایی، شماره ۱۸، ۱۳۹۸.
۱۰. دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، <https://farsi.khamenei.ir>.
۱۱. سنائی، محمد، «تأثیر آموزش ورزش‌های آبی - ساحلی بر صنعت گردشگری شهرستان نوشهر»، فصلنامه علمی آموزش علوم دریایی، شماره ۴، ۱۳۹۶.
۱۲. عبدلی، بهروز، مبانی روانی - اجتماعی تربیت بدنی و ورزش، تهران، نشر ورزش، ۱۳۸۹.
۱۳. فصلنامه سیاست‌های کلان، ویژه سیاست‌های کلان توسعه دریامحور، سال یازدهم، شماره دوازدهم، پاییز ۱۴۰۲.
۱۴. لاندبرگ، دافلند، اقتصاد گردشگری، ترجمه محمدرضا فرزین، شرکت چاپ و نشر بازگانی وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۸۳.
۱۵. مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ق.
۱۶. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ماهیت و الزامات اقتصاد دریامحور در ایران، شماره مسلسل، ۲۰۲۳۲، ۱۴۰۳.
۱۷. نظرنیا، محمود، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اقتصاد دریامحور، اندیشکده نظام مسائل حکمرانی کشور، ۱۴۰۳.

۱۸. هنرور، افشار، قنبری فیروزآبادی، علیرضا، خطیب‌زاده، مهدی، «ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و اولویت‌های گردشگران ورزشی در ایران»، فصل‌نامه پژوهش در مدیریت ورزشی، شماره پنجم، ۱۳۹۱.
19. <https://adsc.gov.ae/ar/clubs-and-federations>.
20. <https://www.oolah.com/ar/things-to-do-bahrain-water-activities.html>
21. https://ooc.om/?page_id=
22. 1. <https://omansail.com/about-programmes/>
23. <https://asians۲۰۲۰.techno۲۹۳.org/al-mussanah-sports-city>
24. https://tk.wikipedia.org/wiki/Awaza_milli_sy%C3%BDahat%C3%A4lylyk_zolagy

تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۲۸۰۰۰
آدرس: قم، سالاریه، خیابان میثم تمار، کوچه میثم ۱، پلاک ۱۲
کد پستی: ۳۷۱۶۹۶۴۵۹۱
cmir.parliran.ir